

Grafikai Szemle

Havi folyóirat a grafikai iparágak számára. Felelős szerkesztő:

Wanko Vilmos. Megjelenik minden hónap végén

1912. évi április hó

XXII. évfolyam

4-ik szám

Budapest 1912

A Magyarországi Könyvnyomdászok és Rokonszakmabeliek Szakköre kiadása

FOLYÓIRAT

GRAFIKAI SZEMLE

ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY EGÉSZ ÉVRE 6 KORONA, BEKÖTÉSI TÁBLÁVAL EGYÜTT 7 KORONA 40 FILLÉR

XXII. ÉVFOLYAM

BUDAPEST, 1912 ÁPRILIS HÓ

NEGYEDIK SZÁM

A legjobb uton haladunk . . .

Immár három évtizede áll fenn a Szakkör, de jelentőséggel teljesebb közgyűlése még nem volt az ideinél. A közgyűlés határozatai közül különösen kettő figyelemre méltó és ezek oly határozatok, melyeknek rendkívüli fontossága kétségbevonhatatlan. Valóban nagyfontosságú a közgyűlés ama határozata, mely jóváhagyja a *heti 20 filléres illeték bevezetéséről* intézkedő választmányi döntést, amelyvel a Szakkör életképességét akarjuk fokozni s működésének szilárdabb alapot teremteni. De beláthatatlan fontossággal bír a közgyűlés másik határozata, amelylyel a választmányt felhatalmazta a *Szakegyesülettel leendő egyesülés hathatós előmozdítására és előkészítésére*. Peidl szaktársunknak a március 11-én megtartott bizalmiférfi-értekezleten mondott beszéde tehát erős visszhangra talált a közgyűlésen, ahol az egybegyűlt szaktársak egyhangú lelkesedéssel fogadták Schwarz Ambrus szaktársunknak erre vonatkozó indítványát.

A közgyűlés tehát jelszová avatta ama felhívást: *tömörsük a szaktársakat a Szakkörbe, hogy a Szakegyesülettel való fuziót mielőbb keresztülvihető legyen!* S ezt a jelszót magáévé tette a kör új vezetősége is s működését ily irányban kezdte meg. Ezzel a kör működése egy oly terepnyomra terelődött, melyre eddig csak gondoltunk, de rálépni nem merésztünk. Kissé korai volna részletéről beszélni, de annyit már most is jelezhetünk, hogy a Szakkörnek a Szakegyesületbe való beolvadása esetén ez utóbbira igazán szép és nagy feladat hárul: *a szakmai oktatás és továbbképzés az eddiginél sokkal intenzívebb mértékben való fellendítése* s hogy e céljának a Szakegyesület valóban meg is fog felelhetni: azt biztosítja a szakoktatás céljaira rendelkezésére bocsátható tekintélyes tagdíj-jövedelem, melynek célszerű és észszerű gyümölcsöztetéséről a hivatásával tisztában levő vezetőségnek kell gondoskodni.

Körünk új vezetősége a győzelem biztos reményével indul s hiszi, hogy a közgyűlés utasításának teljes mértékben eleget tehet. E feltevésre az jogosít fel, hogy a *Szakkör taglétszáma a heti illeték bevezetése, tehát illetékfelemelés dacára emelkedést mutat*. Ezt állapíthatjuk meg az első két heti illetékfizetési lapokból s bár egyes helyekről a taglétszámra vonatkozóan még értesülést nem kaptunk: azt mégsem hisszük, hogy az első heti-illetékes hónap végén előbbi állításunk ellenkezőjéről kellene meggyőződést szerezniük.

Hogy ez a körülmény vezetőségünknek lelkesítőleg hat, azt felesleges külön kiemelni. *Elegendő annak a megemlítése, hogy a Kör működését az anyagi erőforrás bőségesebb voltához képest fokozni kívánjuk* s ezért arra kérjük igen tisztelt szaktársainkat, különösen pedig a most megalakult és a megalakítandó helyi csoportok vezetőit s az egyes nyomdák bizalmiférfiain, — *akiknek fontos szervezeti szempontokra való tekintetből kötelességük volna a Szakkör érdekében agitálni, annak új tagokat toborozni,* — hogy körünket támogassák s vezetőségünknek segítségére legyenek a rábizott nagy és az egész magyar nyomdász-szakmai oktatására nézve igen fontos feladat megoldásában.

A legjobb uton haladunk a diadal felé s ha a jelek nem csálnak: a győzelem nem késik már sokáig!

SZAKKÖRI HIREK.

A Szakkör új vezetősége. A március hó 31-én megtartott rendes évi közgyűlésen megejtett választás eredményeként Körünk új vezetősége a következő szaktársakból alakult meg. *Tisztikar:* Elnök: Pollák Simon; I. alelnök: Pavlovsky J. Alajos; II. alelnök: Faltusz Ede; pénztáros: Bozsik István; ellenőr: Boros Dezső, I. titkár: Wanko Vilmos; II. titkár: Gondos Ignác; I. gazda; Klein Armin; II. gazda: Török Gábor. *Számvizsgáló bizottság:* Brankován Jóca, Fekete András, Rohonci János, Paray Illés, Fazekas Dezső. *Választmány:* Aigner Antalifj., Bauer Henrik, Brezniczky József, Busay Balázs, Dukai Károly, Fekete Béla, Fekete Géza, Fröhlich Samu, Gogel Adolf, Hajnal A. József, Herzog Salamon, Hörbe Konrad, Jánosi Péter, Kizsol László, Koch Ferenc, Kun Mihály, Lammer Árpád, Léder R. Ferenc, Novák Alajos, Preusz Mór, Prüner Arnold, Rasofszky Andor, Sarlós Lajos, Schornstein Jakab, Schwartz Armin, Stefáni József, Steinherz Miklós, Számedly Károly, Szabó István, Tuller Ernő. *Választmányi póttagok:* Aigner János, Pollák Rudolf, Alpar Sándor, Király Albert, Guttmann Emil, Baka Márton, Hegyi Dezső, Mézáros Gyula, Fenyvesi Béla, Kertész Ernő, Spitz Adolf, Áca Ferenc, Brauer János, Breuer Miksa, Gyepes János, Knezovits Béla, Szelezky Vilmos, Tragholt Dezső, Enyedi János, Mittelmann Izidor, Frisch Árpád, Bálint Ödön, Bleazits Vince, Lemler Géza. — Az április hó 19-én megtartott alakuló választmányi ülésen a szakkörbizottságba, irodalmi és vigalmi bizottságba következő szaktársak küldettek ki: *Szakkörbizottság:* Elnöke az I. alelnök, jegyzője a II. titkár; *bizottsági tagok:* Aigner, Brezniczky, Busay, Dukai, Faltusz, Fekete Béla, Fekete Géza, Fröhlich, Hörbe, Jánosi, Kizsol, Kun, Léder, Novák, Prüner, Stefáni és Szabó. — *Irodalmi bizottság:* Elnöke a II. alelnök, jegyzője a II. titkár, *bizottsági tagok:* Herzog, Kizsol, Klein, Lammer, Pavlovsky, Preusz, Rasofszky, Sarlós, Schwartz, Schornstein, Steinherz. *Vigalmi bizottság tagjai:* Bozsik, Boros, Klein, Török, Busay, Gogel, Hajnal, Koch, Sarlós, Schornstein, Számedly és Tuller; elnökét és jegyzőjét saját kebelé-

ből választja. — Mind a három albizottságnak hivatalból tagja az I. titkár és a pénztáros.

Az alapszabályok módosulása. Miután a közgyűlés a heti illeték bevezetését határozta el: az alapszabályok 4., 5. és 9. §-ai a következőkben módosulnak: A 4. § első mondata: „A Körnek tagja lehet minden grafikai alkalmazott, aki azonkívül, hogy magyar állampolgár: a saját kartársi szervezetének tagja s az alapszabályok által megszabott 20 fillérségi heti illetéket rendszeresen befizeti a Kör pénztárába.” A 5. § első mondata: „Ha valamely tag heti illetékével hat héten át hátralekban marad: tőle a Kör kiadványai megvonhatók s a Kör közlönyében tartozásának törlesztésére hivatandó fel.” A 9. § első mondata: „A Kör tagjai a szombatnként esedékes heti illetéket az illető nyomda házipénztárosának kezéhez fizetik.” A 9. § utolsó mondata: „Köteles az illetékekkel hetenként leszámolni.”

Illetékhátralékok törlesztése. A Szakkör vezetősége tisztelttel kéri azokat a szaktársakat, kik havi illetékeikkel hátralekban vannak, hogy tartozásukat esetleg 20 filléres részletekben legrövidebb időn belül törlesszék. Ehelyütt is utalunk arra, hogy Körünk anyagi helyzete főleg azért rendült meg, mert szokatlan nagy volt a hátralékok összege. Reméljük, hogy a heti 20 filléres illeték bevezetésével e beteges tünet eltűnik, vagy legalább is redukálódik, annál inkább, mivel az alapszabályok szigorú alkalmazása kapcsán csak azoknak a tagoknak küldünk Grafikai Szemlért, akik illetékeiket pontosan fizetik a hat hétnél többel nem tartoznak.

A husvétii ünnepekre tervezett falragaszkiállítást Hahn Mihály szaktársunk közbejött megbetegedése következtében, a Gépmeisterkörrrel egyetértőleg, későbbi időpontra halasztottuk el.

Szaktanfolyamunkat március hó 29-én befejeztük. Az utolsó két előadást Faltusz szaktársunk tartotta meg, aki a háromszinnyomást ismertette s előadásait számos példával illusztrálta. — Körünk új vezetősége már is hozzáfogott a jövő évi tanfolyam előkészítéséhez s a tantervezet részletes kidolgozásával a szakbiztonságot bízta meg, amelyik egyszerűen a vidéki városokban rendezendő tanfolyamok ügyével is foglalkozik, mihelyt a vidéki helyi csoportok e tárgyban nyilatkoznak. Ezután is felhívjuk tehát a helyi csoportok vezetőségeit, hogy a tanfolyamok rendezésére vonatkozó véleményeiket — melyeket az említett bizottságnak figyelembe kell vennie — május 15-ig Körünk elnökségével közöljék.

PÁLYÁZATI HIREK.

A békéscsaba-gyulai szakegyesületi helyi csoport is hirdetett pályázatot levélfejre. E pályázaton négy jelike alatt kilenc levélfejt vett részt, melyek mind arról tanuskod-

A jövő szakiskolája.

Ha a mai nyomdásztanonc-nevelést figyeljük, úgy arra a szomorú tapasztalatra jutunk, hogy a tanoncok szakirányu nevelése a nyomdákban — még a legelőkelőbb intézetekben is — fővárosban s a vidéken egyaránt hiányos, egyoldalú. Más szóval: minden nyomda a reábizott tanoncot csak a maga céljaira, a maga előnyére „neveli” szakmunkásnak, sokszor a tulajdonképpeni célt: a szakirányu nevelést mellőzve, vagy csak másodrendű feladatnak tartva, bár a szakmára való nevelést, a tanítást oly módon is kellene gyakorolni, hogy az ifju munkás ne csak a tanhely szűk korlátain belül tudjon a négy évi tanulási idő eltelte után boldogulni, hanem akkor is, amidőn akár saját gazdasági előnye, akár más okból máshol kénytelen boldogulását keresni, vagy máshol véli a vélt szaktudást értékesíteni.

A legtöbb ifju azonban csak ily esetben jön rá, hogy még sok, nagyon sok hiányzik ahhoz, hogy jó és főként jól fizetett „szakerő” legyen, hogy mindannak megfelelni tudjon, amit tőle várnak és követelnek. Elismerem ugyan, hogy ujabban mégis nagyobb azoknak a fiatal szaktársaknak a száma, akik *aránylag* jól kitanultak, akik nívósabb szaktudással bírnak, amidőn a létért való küzdelem más műhelybe sodorja őket, mindennek dacára mégis nagy azoknak a száma is, akik ábrándjaikban s a szaktudásukba vetett hitükben csalódtak.

Ha a tanoncnevelés egyoldalúságának és hiányosságának okait kutatjuk, akkor azt főként a nyomdák gazdasági viszonylataiban kell kereshnünk, azokban a gazdasági viszonylatokban, amelyek a nyomdák berendezéseit specializálják és a szakmát mindjobban széttagolják, azaz legjobb akarat mellett sem képesek a nyomdák a tanoncot a szakma összes ágaiban kitanítani, mert nincsenek mindennemű munka előállítására berendezve.

Látjuk magunk előtt azt, hogy a legnyomoroságosabban berendezett zacskonyomda is fel van arra jogosítva, hogy tanoncot tartson, „neveljen”, de ha aztán az ilyen tanonc felszabadul s az utcára kerül, úgy egyáltalán nem vagy alig képes helyét megállni más nyomdában, s végeredményben a nyomdászársadalom terhe, nyüge és sokszor szégyene lesz, ha csak valami véletlen eset más pályára nem sodorja a lelketlenség eme áldozatát. De ne vessünk követ ezért ama szerencsétlenekre, kik önhibájukon kívül a munkában gyengékké maradtak. Ne ítéljük el véglegesen azokat sem, akik ilyeneket nevelnek, mert jó lehet, többet nyujtottak volna ők is, ha módjuk lett volna reá; keressük a mai társadalmi berendezésben a hibát, a mai kornak az életért és létért való versenyében, igyekezzünk ezeket a hibákat, *közbajokat*, a köz által javíttatni.

Vessük fel újból azon ezer- és ezerszer felvetett kérdést: mi lesz és mikor és hol lesz a nyomdásztanonc-iskola?

Huszonöt esztendő óta állandóan cikkezünk, gyülesezünk a szakiskoláról, sőt már ankét is volt e tárgyban s eddig mindössze annyi történt, hogy ez évben *már* hét szaktárs tanítja a nyomdásztanoncokat (vasárnap délelőttönként) szakrajzra. E szakiskolákban egységes szakoktatásról alig lehet szó, mert azok egymástól el vannak különítve s fő hibája ennek az oktatásnak, hogy nem általános, mert a 600 főnyi nyomdásztanoncletszámnak csupán egy kis hányada részesül szakirányu nyajoktatásban. Szóval, ez az intézmény semmiképpen sem elégithet ki bennünket, mert a szakirányu oktatásnak elsősorban általánosnak kell lennie, amelyben minden fővárosi nyomdásztanonc részesül, másodsorban pedig a szakiskola célja: gyakorlatra nevelni, a tanuló egyoldalú műhelyi oktatását kiegészíteni *iskolaműhelyi* gyakorlatok és elméleti oktatás útján. De hol vagyunk mi még ettől! És itt visszatér a tanonciskola létesítésére irányuló eddigi törekvésekre.

Kétségtelenül a Szakkör kebelén belül régen hangoztatják az iskola szükségességét, sőt a Szakkör céljai közé is tartozik az ezirányu mozgalom fokozása és ébrentartása. De az első határozott lépést ez irányban — bár *hibás* alapon — a Grafikus Művezetők Egyesülete részéről történt egy ankét formájában. Hibásnak mondtam az első lépést és ezt a szót hangsúlyozom, mert a nevezett egyesület ténye-

volna el. Nagy hiba a rossz színezés: fekete szöveg és világossárga vonal és iniciálé, amelyik alig hogy észrevehető. E balsiker azonban ne szegje kedvét az illető szakértárnak, hanem ellenkezőleg: behatóbb tanulmányozásra serkentse, hogy felfogása tisztuljon. — *Forradalom a, b*: Ugy látszik, hogy ugyanaz a pályázó szedte, aki a Választójug jelégjűt. Ez jobb, mert diszitése kevesebb és összeállítás is újszerűbb. Színezésben és nyomtatásban kifogástalan. — *Akarat*: Egyszerű megoldású levélfej, mely csinosabb lett volna, ha legalább két ciceróval alacsonyabba szedik, amit nagyon könnyen eszközözlhettek volna. E levélfej nyomtatása szintén kifogástalan. — A bíráló bizottság a fenti bírálat alapján az I. szedéddíjat (10 korona) a *Säculum* jelégjű munkának (szedte Bakos Gyula), a II. szedéddíjat (5 korona) a *Pflichtreu* jelégjű levélfejnek (szedte Schenk József) ítélte meg. Az I. nyomtatási díj (10 korona) a *Pflichtreu* jelégjű levélfej nyomójának, Hoványi Vilmosnak, a II. nyomtatási díj (5 korona) pedig a *Forradalom* jelégjű jelzett munka nyomtatójának, Kraushaar Józsefnek ítélte meg. Harmadik díj gyanánt egy-egy oklevéllel tüntette ki a bizottság az *Akarat* jelige alatt beérkezett levélfej szedőjét és nyomóját, Todorcsku Vazul és Hoványi Vilmos szakértársakat. Az első és második díjjal jutalmazott munkák kicsinyítve ezen az oldalon láthatók. — A temesvári szakértársak e pályázaton tanujelét adták ama hajlandóságuknak, hogy tanulni és szakmájukban tökéletesedni akarnak és tudnak s így reméljük, hogy Temesvárról nem sokára az eddigi régi stílusú munkák helyett modernebbeket is látnunk.

TECHNIKAI UJÍTÁSOK

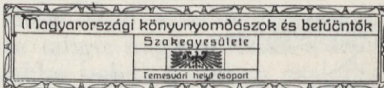
A színes fényképezés tökéletesítése. A Lumière testvérek nagy-szerű találmányát, a színes fényképezést sikerült egy berlini fényképezésnek, Dührkoop Rudolfnak tökéletesítenie. A Lumière-féle eljárásnak nagy hátránya, hogy az exponálási idő nagyon hosszú: 2—4 perc s ez a találmány gyakorlati használhatóságát nagyon korlátozta. A fentemlített Dührkoop sok fáradozás után annyira tökéletesítette a találmányt, hogy pillanatnyi felvételeket is képes előállítani.

A SZEDŐGÉPEKRŐL.

Önműködő fémzabályozó a *Typograph* szedőgépeknél. Egy párisi híradás szerint Theobald A. egy olyan készüléket talált fel, amelynek segítségével a *Typograph* olvasztó tégelyében a fém állandóan a megkívánt mértékben hevítettik. A készülék a hő terjeszkedésének elvén alapul és az ol-

Miért nem lehetne ezt ezen a külföldön jól bevált alapon Budapesten is megcsinálni? Talán épp most lesz a legjobb alkalom, hogy erről írjunk, mikor a főváros többmiliós iskolaépítő programja megvalósításának derekán van, amikor a VI. kerületben, tehát a főváros mindenhol egyformán könnyen megközelíthető kerületében egy új iskolaépület építését tervezi, mely két-három év múlva tető alá kerül.

Igen, ezt az alkalmat kellene megragadni az összes ebben tényezőként szereplő testületeknek és a nyomdásztanonc-szakiskolát a főváros új iskolát építő programjába bekapcsoltatni, olyformán, hogy a fővárosra eddigi terheinél sokkal nagyobbak ne háruljanak. A főnöktestület a maga, a szakiskola céljára oly régen és bizonyára tekintélyes összegű alapját a fővárosnak azzal a kikötéssel bocsátaná majd rendelkezésére, hogy a főváros tartozik az eddigi 6—700 nyomdásztanonc iskolai neveltetésének költségeit tovább viselni, adná ingyen a helyiséget, világítást, tüzelést és a tanérek fizetését, míg a főnöktestületi alap tisztán a berendezés alapjául szolgálna. Ennek ellenében a főnöktestület az adminisztráció és az iskola irányítására

<p>MAGYARORSZÁGI KÖNYVNYOMDÁSOK-ÉS-BETŰONTÓK SZAKEGYESÜLETE</p> <p>TEMESVÁRI HELYI CSOPORT</p> <p>Jelige: Säculum.</p>	 <p>Jelige: Pflichtreu.</p>
<p>A Szakkör és a temesvári szakegyesületi helyi csoport által hirdetett levélfejpályázat pályanyertes munkái. — I. díj (10 korona): Säculum. II. díj (5 korona): Pflichtreu.</p>	

befolyását biztosítaná, már annál is inkább, mivel a főnöktestületi szakiskolai alap és annak jövedelme olyan természetű, hogy az egy iskolának költségvetésébe felvehető állandó bevételi forrás gyanánt. Ehhez azonban még egy, a főnöktestület által tanoncként és évenként megállapítandó tandíj is járna az üzemi költségek, befektetések, leírások, iskolaszerek stb. stb. fedezésére.

A Szakkör és a Művezetők Egyesülete, a gépmesterek, a korrekto-
rok és öntők körei szintén úgy anyagilag, mint erkölcsileg támogatnák ezen intézményt, már azért is, mert ezen iskolát *egy továbbképző iskolával* lehetne kapcsolatba hozni.

Ez új iskolaterv szerint a nyomdásztanoncnak ezen központi iskolában való taníttatása és az esti oktatásnak a délutáni órákra való áttétele szabályrendeletileg volna elrendelendő,

Egyelőre csak ezeket az általános elveket állítottam fel egy tanonciskola és szaktanfolyam számára, kérem az illetékes tényezőket, fogadják el ezen új alapra helyezés elvét, tegyék ez ügyet megfontolás és megvitatás tárgyává. Magam részéről a részleteket — ahogy én gondolom — a vita során közreadom.

Faltusz Ede.

* * *

A nyomdásztanoncok szakirányú oktatásának a cikkirő tervezetése alapján való megvalósítása nem látszik kivihetetlennek s a terv maga is tetszetős és igen kedvező időben merült fel. Ugy tudjuk, hogy e kérdéssel, illetve annak a fenti alapon való rendezésével illetékes fórumok is foglalkoztak s nagy a reményünk, hogy a leg-

közelebbi jövőben a kérdés kedvező megoldását fogjuk jelezhetni. A kérdés megvitatásra szorulván, igen örvendenénk, ha a szakmai oktatás kérdésével foglalkozó szaktársak hozzászólnának a dologhoz. E célra lapunk bárkinek és mindenkor rendelkezésre áll. Sok szó esett már az ügyről s sok szép cikk látott már napvilágot a szakirányu tanoncoktatásról, de a nemes célért való vitázást rendesen a személyeskedés csuf piszka tette zavarossá és kellemetlenné. Éppen azért előre is kérjük, hogy az esetleges vitában a cikkírók komolyan és csak tárgyilagosan foglalkozzanak az ügygel, mert személyeskedésre a Grafikai Szemlében nincs hely.

A szerkesztőség.

Példák a gyakorlati életből.

12. Alföldi Ellenzék a címe annak a lapnak, melylyel a hasonnevű nyomda boldogítja a szentesi 48-as és függetlenségi érzelmi honpolgárokat. Természetesen blokált nyomdában készül s első pillantásra meglátszik, hogy inasmunka, s így nem is ezt akarom kipellengérezni (elvégre is inasfiuktól nem lehet teljesen kifogástalan munkát kivánni), hanem a lap kiadójának élelmességét. E négyoldalas sajtakarónak meglehetősen szépszámu hirdetése van, melyeknek egy részét az 1. és 4., valamint a 2. és 3. oldalak közötti margóra nyomtatják. Hogy ez mennyire ronda dolog, arról felesleges többet beszélni, ki-ki képzele el magának, de érdemes megemlíteni azt, hogy ezek a hirdetések aligha fizetődnek ki, mivel ezek miatt, helyesebben a pontos kizárás és tördelés hiánya folytán nyomtatás közben folytonosan spieszek jelentkeznek, melyeknek leverése anyagrongálással jár s sokszor megesis az a baleset is, hogy a hengerek a szedés-oldal széleit kihúzzák, ami nagy hasábrészletek „elkveccselését“, tehát betüorongálást és idővesztést von maga után. Könnyen meglehet azonban, hogy ezt ki sem javítják, mert a beküldött két lapon az oldalszélek nagyon hiányosak s a szentesi politikusok ügyancsak törhetik a koponyájukat azon, hogy mint vélekedik a válságról a bécsi tudósító, mivelhogy a vélemény a hasábszélek tetemes fogyatékosága miatt mulatságosan ellentmondó. Ugy látszik, hogy Szentesen ezen meg se ütköznek.

* * *

13. Egy máramarosszigeti szaktársam a szavak pontokkal való ritkításának helyessége felől érdeklődött, egyben beküldött egy levelezőlapot, melynek fősorát — a cégtulajdonos nevét — így ritkította:

N.E.U.M.A.N.N:H.E.N.R.I.K

Szavaknak pontokkal való ritkításával még ma is elég gyakran találkozhatunk és leggyakrabban oly módon alkalmazzák a pontokat, hogy azok a betűkép közepére esnek, úgy, mint az alábbi példánál:

E·G·R·I N·E·M·Z·E·T·I S·P·O·R·T C·L·U·B

Ritkábban bár, de mégis előfordul olyan szórítkítás is, amelynél a pontokat diszitődarabokkal, kockákkal vagy csillagokkal helyettesítik (néha más színnel nyomtatják), úgy mint ezen a példán is látható:

❖ F·A·R·S·A·N·G·I ❖ E·S·T·É·L·Y ❖

Szükségtelen hangsúlyozni, hogy az ilyen szedés most már idejét múlt, amint hogy nem is volt sokáig divatban. Egyesek akkor alkalmazták, amidőn teljes sorra akartak terjeszteni egy-egy rövid sort. Hogy ez nem helyes s nem is szép, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy ma már kerülnek. Egész más az, amidőn szavak közé szednek pontot. Ennek a szedésmódnak már van jogosultsága, mert

vasztó tégely alatti gázlágra gyakorol szabályozó hatást. A készüléket kipróbálták és kifogástalanul működött; kérdés azonban, hogy ez a helyes működés állandó-e, mert a Linotype-szedőgépeknél is alkalmazzák a higanyszabályozót, mely azonban csak addig funkcionál, míg rendben tartják, mihelyt azonban csak kevésbé elhanyagolják: felmondja a szolgálatot.

A BETÜÖNTÖDÉK

LEGUJABB TERMÉKEI

A Flinsch-féle frankfurti betüöntöde most küldte szét a legújabb betüjéből — a Bernhard-antikvából — szedett nyomtatványok gyűjteményét. — Flinschék ugyanis szakítani akarnak az eddigi rendszerrel a ujdonságaikat nem könyvalakban, hanem gyűjtemények alakjában mutatják be, amikor is az egyes szedésmintákat egy-egy önálló nyomtatvány képezi. Hogy az ilyen önálló nyomtatványokon jobban érvényesülhessenek a betüöntödei termékek, az természetes, mert az eddigi füzetes rendszerrel az egy lapra nyomtatott két-háromféle szedésminta egymást befolyásolta. Visszatérve a Bernhard-antikvából szedett nyomtatványokra: az írásról mást nem mondhatunk, mint amit múlt évi októberi számunkban írtunk. A nyomtatványok nyomdai kivételében azonban figyelemre méltó, szép munka, úgy a szedés, mint a nyomtatás tekintetében.

IRODALOM.

A Magyar Iparművészet folyóévi III. számában jeles esztétikusunk, dr. Lázár Béla tanár, Rippl-Rónai Józsefnek művészi munkásságát méltatja s cikke kapcsán a kiváló művész régebbi és újabbkori dekoratív munkáinak színjátékát mutatja be kitűnő, részben színes reprodukciókban. Divald Kornél a nemrég elhunyt festőművésznek, Hegedűs Lászlónak érdekes terrakottáit ismerteti és a tartalmas rovatok az iparművészet terén felmerült újabb mozgalmakról számolnak be.

A PAPIRSZAKMÁBÓL.

Hengeres csomagolópapir- és papirzacskógyártat létesít Makón az ottani Neumann József papirkereskedő. A vállalat — mely 250.000 korona befektetéssel létesül — ez év közepén kezd meg működését.

Az Unitas Papirkereskedelmi Egyesület április havában közgyűlést tart, melyen tárgyalás alá veszik a végrehajtó bizottság ama javaslatát, hogy a már befizetett üzletrészek a befizetőknél visszaadassanak; így tehát az egyesület meg sem kezd a működését.

A hermaneci papírgyár egy igen nagy baján akar segíteni a

Hazai Bank, melynek érdekörébe a gyár tartozik. A hermaneci papírgyár ugyanis tengelyen kénytelen gyártmányait a beszercebányai vasúti állomásra szállítani, ami jelentékeny összegeket emészt fel éventé. A Hazai Bank most rendes nyomlávu vasutat fog építtetni Hermánd és Beszercebánya között.

Felbert Gyula, a theresienthali papírgyár raktára és magyarországi képviselője, raktáron tart rendkívül nagyválasztékú nyomó, középanyag, famentes és amerikai illusztrációs műnyomópapírokat, ugyasint legfinomabb színes borítékpapírokat, duplexet és kartonokat.

FŐVÁROSI HIREK.

Arany ünnep. A Franklin Társulat nyomdai személyzete Schweiger Mór nyomdászágának felszázados fordulója alkalmából március hó 23-án minden ízében páratlan fényességű és lélekemelő ünnepélyt rendezett a fővárosi vigadó helyiségeiben. A vendégek felejthetetlen emlékek gazdagodtak akkor, midőn szemtől-szembe tanui valának a munkásság ama megbecsülhetetlen tiszteletadásának, amelyet a jubiléussal szemben tanusítottak, aki arra ugy jóságával, mint kollegialis magartásával rászolgált. A fényes ünnepélyen a társadalmi élet több előkelőségét is láttuk, akik a jubiléum iránt érzett rokonszenvből jelentek meg és üdvözölték az érdemes munkáit. Az üdvözlések során Péter Jenő igazgató a Franklin-Társulat igazgatósága nevében, Krausz Soma elnök az anyaegyesület nevében, Kollin Zsigmond a szervezetek részéről, Fuchs Zsigmond a Grafikus Művezetők Egyesülete részéről, Goreczki Zsigmond előljáró, a IV. ker. előljáróság részéről, Andai Gyula a Franklin-Társulat személyzete nevében és még többen a társulat egyes osztályai részéről mondtak üdvözlő beszédeket. Társasvacsora során Gárdos Alfréd igazgató; Schwarz Félix igazgató, a Főnöktisztület nevében s többek között még Marczievitz Lajos a Népszava szerkesztősége nevében mondtak igazán magvas tósztokat. A műsorban az Ebredés dalárdán kívül a főváros elsőrangú művészei léptek fel, akiket tomboló tapsokkal jutalmaztak. Az ünnepély táncokkal fejeződött be, amely csak a késő reggeli órákban az egész társaság mindvégig lelkes kitartása mellett a legjobb hangulatban ért véget.

Jubileum. Balogh István szak-társunk ez évben töltötte be nyomdászágának ötvenedik évét s ez alkalomból a Pesti Lloyd-társulat nyomdájának személyzete f. évi április hó 28-án a Saskör disztermében, a Typographia-dalkör közreműködésével, jubeliumi ünnepélyt rendezett.

Cégváltozások. A budapesti Klein Vilmos-nyomdát Kurcz és Fejér vették át. — A Szántó és Balla-féle budapesti nyomdát a Standard-cég vette át.

ily módon a szóközök bántó ürességét enyhíthetjük; ez azonban csakis a nagybetűkkel szedett soroknál ajánlatos. Alább bemutatott példákön látható, hogy a szóközökbe szedett pontokkal a szedéstest sokat nyert, mivel a 13a. példánál látható nagy szóközök bántólag hatnak, míg ellenben a 13b. példánál a sorok sokkal tömörebbek lévén, jobban érvényesülnek a papír síkján. Pontokat csillagokkal vagy

A FÉMIPAR ÉS AZ EZZEL ROKON SZAKMÁK HETI KÖZLÖNYE. EGY ÉVI ELŐFIZETÉSI ÁRA 9 KORONA

13a. példa

A · FÉMIPAR · ÉS · AZ · EZZEL · ROKON SZAKMÁK · HETI · KÖZLÖNYE · EGY ÉVI · ELŐFIZETÉSI · ÁRA · 9 · KORONA

13b. példa

diszitődarabokkal helyettesíteni ilyen szedésnél szintén nem szép s így mellőzendő. A szavak közé szedett pontok ne legyenek nagyobbak a sorok betűihez való rendes pontoknál s nem ajánlatos e pontokat esetleg egy másik színnel nyomtatni, mert sok esetben nemcsak, hogy nem érjük el ama célt, hogy a szóközök nagyságát, ürességét lefojazzuk s ezzel a szedéstest egyenletes foltját biztosítsuk, hanem ellenkezőleg: a színes pontok révén még nyugtalanabbá tesszük azt.

* * *

14. Lapunk múlt havi számában, ugyanezen rovatban (II. példa) néhány sorban megemlékeztem a nyomtatványok mértéken felüli diszítésének, káros és nyugtalanító hatásáról s ezt egy egyszerű példával igazoltam. A példánál csupán nagyon csekély mérvű tudlidsítésről lehetett szó s már ez is károsan befolyásolta a jól szedett sorok foltjának nyugodtságát s ez indított arra, hogy a nyomtatványok ilyennemű agyondiszítését eklatánsabb példákkal is bizonyítsam. Erre egy előttem ismeretlen szaktárs adott most alkalmat, aki egynéhány olyan sajtóterméket küldött be, amelyeknek szedői ugyancsak nem kimélték a diszitőanyagot és léniát. Kiragadok ezek közül kettőt; egyet, amelynek agyondiszítésénél a léniának jutott nagy szerep (lásd a 14a.

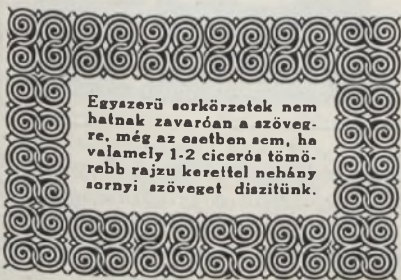

14a. példa

14b. példa

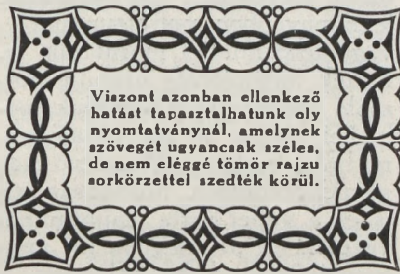
példát), egy másikat pedig, amelyet ornamentumokkal nyomoritottak meg (lásd a mellékletek közt a Turner-féle cégjegyet, mely az eredetétől csak annyiban tér el, hogy modernebb és nem kopott diszitő anyagból lett szedve). E példák eredetije fővárosi nyomdáknak készültek s kivitélük nem válik dicsőségére az előállítóknak, annál kevésbé, mivel az illető nyomdáknak csinosabb dolgokat szoktak előállítani. Ezt különösen az e sorok között látható meghívóra vonatkozatom, melynek nyomtatása és színezése (világos kék és világos zöld!) erősen kifogásolható. E két nyomtatvány részletes birálatába nem bocsátkozhatom, mivel nincs módomban, hogy azokat az eredetivel teljesen egyező formában és kivitelenben az olvasónak bemutassam, s

csupán arra szorítkozom, hogy rámutassak arra, mennyivel helyesebb és izlősebb, ha a diszitőanyaggal csinján bánunk s oda törekszünk, hogy a nyomtatvány szövege a diszítés dacára is érvényesüljön. Tehát óvakodjunk attól, hogy a diszitőanyagnak juttassunk a szükségesnél nagyobb szerepet s ezzel a szöveget másodrendűvé alacsonyítsuk. A nyomtatvány szép és izléssel teljes hatását a szöveg helyes és logikus csoportosításában keressük s az ornamentumot és léniát csupán kísérő diszül alkalmazzuk. Valakitől hallottam azt, hogy sok szöveghez sok diszítést lehet alkalmazni s néhány soros szedésnél szabad csak diszkrét diszítést használni. Az illető hivatkozott régi kódexekre, melyeknek szövegoldalai 5—8 cicerós reneszánszstílusú keretbe foglaltattak, amely a szöveggel egy színben nyomtatott és mindennek dacára nagyon szép, artisztikusan szép volt az oldal. Elismerem, hogy a kódexre vonatkozó kijelentés megállja a helyét, de az is igaz, hogy az illető megfeledezett arról, miszerint a szóban forgó kódexoldalaknál éppen a keretek segítettek elő a szöveg érvényesülését, mert a keret ugyszólván kidomborította a szöveg helyét és ezzel a szöveget előtérbe emelte. A kódexek széles keretszalagjait azonban ne hasonlítsuk a számtalan kisebb-nagyobb ornamentalszalagból és léniából összekombinált keretekhez, mert míg amazoknak rajza egységes, összefüggő egészet képez, addig a sok különböző darabból összeállított keretekről ez nem mondható; az előbbieket nyugodt hatást keltenek, az utóbbiak azonban a legtöbb esetben — elaprózottságuk folytán — a szemre vibrálóan hatnak s ezáltal a szöveg olvashatóságát is hátrányosan befolyásolják. Ez igen nagy hátránya a betüöntödék által piacra dobott, sokféle darabból álló diszitménykészleteknek s így ma — amikor a tisztultabb közizlés is az egyszerűbb nyomtatványok felé hajlik — már alig használjuk ezeket. Erre a betüöntödék is rájöttek ennek tudható be, hogy a napjainkban piacra kerülő ornamentumok tulnyomó részt sorkörzetek, melyek kombinálásra nem alkalmasak s mégis a szedésesteknek ezen sorkörzetekkel való körülkerítésével kellő csint és — ez a fő — egyszerűséget kölcsönözhetünk a nyomtatványoknak. Az ilyen egyszerű sorkörzetek nem igen hatnak

14c. példa

Egyszerű sorkörzetek nem hatnak zavaróan a szövegre, még az esetben sem, ha valamely 1-2 cicerós tömörebb rajzu kerettel néhány sornyi szöveget diszítünk.

14d. példa

Viszont azonban ellenkező hatást tapasztalhatunk oly nyomtatványnál, amelynek szövegét ugyancsak széles, de nem eléggé tömör rajzu sorkörzettel szedték körül.

zavaróan a szövegre, még az esetben sem, ha valamilyen 1—2 cicerós széles és tömörebb rajzu sorkörzetet néhány sornyi szöveg diszítésére használunk (14c. példa); viszont azonban az ellenkező hatást tapasztalhatjuk az olyan nyomtatványoknál, amelyeknek szövegét ugyancsak széles, de nem eléggé tömör rajzu kerettel diszítjük. (14d. példa.) A tanulság ebből az, hogy a mesterszédőnek elsősorban jó izléssel és szépérzékkel kell bírnia, hogy a sorokhoz megfelelő körzetet tudjon alkalmazni *kísérő diszül*, más szóval: meg kell éreznie, hogy diszítés dolgában meddig mehet, mert nemcsak a jóból, de a szépből is megárt a sok.

ABC.

A „Viktória” tégelyessajtó kezeléséről.

A modern nyomtatógéptechnika rohamos fejlődése napról-napra nagyobb ismeretkört követel a gépmestertől. Minél bonyolultabb egy gépnek a szerkezete, annál nagyobb intelligenciát és ambíciót követel az azon dolgozó gépmestertől, mert egy munkának a sikere nagyon sok esetben attól függ, hogy az esetleg előforduló akadályokat, amelyek a gép szerkezeti részével összefüggésben vannak, sikeresen

Kallós Ödön szaktársunk, a hasonnevű grafikai szaküzlet tulajdonosának felkérésére közöljük, hogy nevezett a Grosz és Kallós cég kötelékéből kivált s önállóította magát, átvette a jóhírű Genzsch és Heyse hamburgi betüöntöde, a Hogenforst-gépgyár s több más külföldi cég képviseletét.

Papir-Ujság. A Bíró és Schwarzenyomda saját kiadásába veszi át az eddig a Grosz és Kallós cég által kiadott Hasznos Közlemények című lapot és azt április havától kezdve nagyobb terjedelemben *Papir-Ujság* cím alatt fogja megjeleníteni. A lap szerkesztését továbbra is Gondos Ignác szaktársunk végzi.

Zárszámadások. Rózsa Kálmán és neje könyvkiadó és könyvnyomda rt. első évi mérlege 49.803 korona tiszta nyereséget tüntet fel. Alaptőke 700.000 korona; osztalék 62.500 korona (6 $\frac{1}{4}$ %). — *Fővárosi nyomda, vonalzó és könyvkötő rt.* 1911. évi tiszta nyeresége 10.382 koronára rug, szemben az előző évi 11.380 koronával. Alaptőke 100.000 korona; osztalék részvényenként 8 korona. — *Az Est lapkiadó rt.* a múlt évben 41.122 korona veszteséggel dolgozott, míg az 1910. évi vesztesége 185.100 koronát tett ki. Eszerint a vállalatnak — melynek alaptőkéje félmillió korona — eddigi vesztesége 226.222 korona. A mérlegben a lapot 300.000 korona értékkel szerepeltetik.

VIDÉKI HIREK.

Iparművészeti kiállítás Kolozvárótt. Az Iparművészeti Társulat, a kolozsvári iparkamarával és ipartestülettel karöltve, iparművészeti kiállítást rendez Kolozvárótt a Vigadóban. A kiállítást ez év szeptember havában nyitják meg.

A **Vidéki Nyomdatulajdonosok Országos Szövetsége** folyó évi április hó 21-én tartotta meg VIII. évi rendes közgyűlését Budapesten az Otthon írók és hírlapírók körében. A közgyűlés napirendjén rendes évi jelentések szerepeltek.

Pozsonyból írják, hogy ott 20.000 korona alaptőkével új lapkiadó részvénytársaság alakult az *Igaz Szó* kiadására. A társaság *Igaz Szó* lapkiadó rt. cégcímét vette fel.

Felszámolás. A Somogyi Napló nyomda és lapkiadó rt. március hó 16-án tartott közgyűlése elhatározta a felszámolást, melynek okául adják, hogy a társulat nem volt képes kellő eredményrel prosperálni.

Zárszámadások. A debreceni városi nyomda most kiadott 1911. évi zárszámadása szerint az elmúlt évben 206.769'94 korona értékű nyomtatványt készített, amelyből 163.572'76 korona értékű munka magánmegrendelésre készült, a többi városi nyomtatvány volt. Ezenkívül még 5074 korona értékű ingyenes nyomtatványt is előállítottak. A nyomda üzleti nyeresége 42.000 korona, mely összegből

15.000 korona a városi pénztárba szolgáltatott be. — A nagykarolyi *Kölcsey-nyomda* rt. 1911. évi zárszámada 3568 korona nyereséget tüntet fel.

KÜLFÖLDI HIREK.

A hollandi nyomdászok bér-szabályzata. A haagi nyomda-főnökök egyesülete a következő bérszabály-tervezetet terjesztette a munkásság elé: Munkaidő napi $9\frac{1}{9}$ óra, avagy heti 57 óra. Minimális hetibér 6 hollandi forint (hollandi forint = 2'17 K.), de minden egyes nyomda személyzete $\frac{1}{10}$ részének 13'80 forint, avagy több keresetének kell lennie, úgy, hogy egy-egy üzemban az átlagos bérenek 11'50 forintot kell kitennie. Az átlagos bér kiszámításánál a 15 forintot meghaladó bérral alkalmazott munkások bére nem vehető fel. Különórapótlék éjféltől 25%, éjféltől után 50%, ünnepnapokon 100%. Gépszedők az első félvben 15 forint hetibért kapnak. Ennek eltelte után a Linotype-szedők, ha írott kézirat után, korrigált szedést számítva 6000 n-et óránként szedni tud, 18 forint bért kap; minden további 4000 n többszedésért 20 cent fizetnek, viszont, ha kevesebbet szed, ugyanannyi vonatlik le. A Monoline-szedők 5000 n óránkénti szedése mellett 17 forint bért kap, a további 4000 n-ért pedig 25 cent; a Typograph-szedők 4000 n óránkénti szedése mellett 16'50 forintot és a további 4000 n-ért 30 centet. A Monotype-gépszedők ugyancsak 16'50 forint bért kapna, a szállítási mennyiség azonban még nem nyert megállapítást, A munkaadók ezen tervezetet az 1913. év végéig tartó érvényességgel kívánják elfogadtatni.

London. A tavalyi nagy nyomdász-bérmozgalom idején megjelentetett és később megszűnt „The Daily Herald” című lap — mint hírlik — nemsokára mint napilap ismét meg fog jelenni. A londoni „Newspaper Owner” már részleteket is közöl az előkészítő munkálatok eredményéről. Egyezerkétszáz ipari érdekeltség támogatására számítanak a lap 240.000 kezdő példányszámban jelenne meg. A lap kiadásához szükséges tőkét 960.000 koronában állapították meg, mely azonban szükséghez képest felemelhető. A szerkeztői állásra közel 100 egyén pályázik, a választás azonban még nem történt meg, mindannak dacára, hogy a lap első számának megjelenését április 15-ére tervezték.

HIVATALOS RÉSZ.

Körünk hivatalos órái a nyári időszak alatt. Körünk hivatalos óráit május 1-től október hó 30-ig szerdán este 7—8-ig tartjuk a Typographia udvari szobájában, amikor a kör tagok a könyvtárt is igénybe vehetik. Vasárnap délelőtt hivatalos órák ezen idő alatt nem tartanak.

le tudja küzdeni. Ez azonban csak abban az esetben járhat sikerrel, ha a gép szerkezetét a legapróbb részletekig ismerjük.

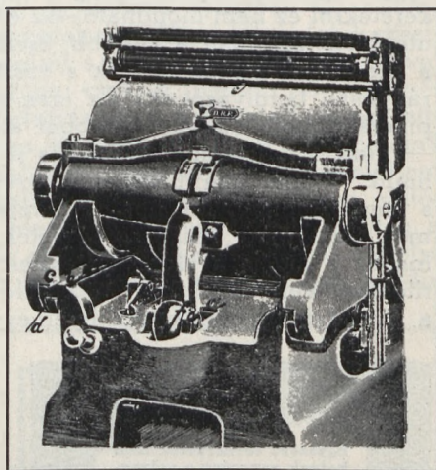
Ha a kezelésünkre bizott gépnek a szerkezeti részével nem törődünk, az rendesen idő előtt tönkre megy, azért mert az esetleges akadályoknak nem tudunk a nyitjára jönni s azokat rendesen más-hol keressük, miáltal olyan részeket is megbolygatunk, amelyek a tulajdonképpeni bajjal összefüggésben nincsenek.

Azok közé a gépek közé, amelyek nemcsak a rajtuk készülő munkák, de komplikált gépszerkezetük folytán nagyobb szakértelmet követelnek a gépmestertől, tartoznak a Gally-típusu tégelyessajtók is. Ezek közül a Rockstroh & Schneider-féle Viktória-gépnek a kezeléséről és az azon előforduló bajokról szándékozom egyet s más elmondani, abban a reményben, hogy nem ártok vele a fiatal szak-társaimnak, de különösen azoknak nem, a kik önmagukra vannak utalva, hogy a kezelésükre bizott gépnek esetleges bajain maguk segítsenek.

A Viktória-gépet teljesen felszerelve, egy nagy ládában csomagolva szállítják. Amikor a ládát kibontottuk és a kijelölt helyre csuvtattuk, azt vízmértékkel vízszintes fekvésbe állítjuk, ami a következőképpen történik: A gépet összehajtjuk és a vízmértéket rátesszük a sikló-pályára (az idenyomatott ábrán *b* betűvel van jelezve), amelyen a tégely rendes utját megteszi és a gépet a szükséghez képest alá-ékelyük. — Ha a gép hosszában pontosan vízszintesen áll, akkor a vízmértéket rátesszük a felső festékdörzslő hengerre és a gépet így szélességben is pontosan beállítjuk, ami után következik a gépnek megtisztítása. A gyár raktárában ugyanis a gépet zsiradékkal bekenik, hogy azt a rozsdától megóvják. — E zsiradékok legkönnyebben petrolummal vagy terpentinnel moshatjuk le. Ennek megtörténte után a dörzslő hengereket is berakjuk, melyeket részint a gép oldalában, részint a hengerorsókon lévő csavarokkal pontosan beállítunk, hogy azok ne nehezedjenek tulságosan egymásra. Bekenjük a feladóhengereket is és a gépet tiszta olajjal mindenütt megkenjük, ugyszintén a tégely-vezetéknek az üregébe (a) annyi olajat öntünk, hogy annak a vége menetközben abba beleerjen. Egy új gépnél a felállításánál ezek lennének a fontosabb teendők és ha az itt említettek mind lelki-ismeretesen elvégeztük, még mielőtt gépünket motorerővel elindítanánk, azt kétszer-háromszor kézzel keresztül hajtjuk és meggyőződünk arról, hogy rendben van-e minden.

A gépmester legfontosabb teendői közé tartozik a formazárás. Ezt a Viktória-gépeknél különösen nagy gonddal és körültekintéssel végezzük, mert egy többszínű munkánál a legkisebb felületesség is nagyon megbosszulhatja magát. A formát sohasem zárjuk az oldal-mértékkel egy oldalon, hanem mindig ellenkezőleg, s mivel az oldal-mérték legtöbb esetben a baloldalon van, így a formát jobbról balra szorítjuk, vagyis a zárókészülék a jobboldalon legyen. A formát mindenkor, hacsak lehetséges, a keret közepére állítsuk. Tartsuk ezt szem előtt különösen nagyobb autotípiáknál és domboru-nyomatásnál. Nagy gond fordítandó a tégelyessajtóknál a tégely állítására is. Nagyobb autotípiáknál és domboru-nyomatásnál a tégelynek mindenkor a 25—30 fok között kell állni azért, mert a gép akkor működik legpontosabban és akkor képes nagyobb erőnek a kifej-tésére anélkül, hogy a gépet tuleröltetnénk. *Domboru-nyomatásnál meg egyáltalában nem szabad a szabály elől kitérni.*

Tégelyes sajtóknál a tégelyborítást mindenkor a nyomtatandó forma

szabja meg. Ha táblázatos vagy tömör szedéssel van dolgunk, akkor két-három iv fogalmazó papírt huzunk és ezek alá egy háromszoros kartont teszünk. Autotípiáknál veszünk egy közép vastagságu irodai ivet, azt lent és fent leragasztjuk és jól kifeszítjük s ha gondoljuk, hogy a ragasztás megszáradt, akkor egy nedves szivacsos az ivet megnedvesítjük és száradni hagyjuk addig, amíg az teljesen ráncmentes lesz és a kartont csak akkor dugjuk alá. A kartont valamivel keskenyebbre vágjuk, mint a feszített ivet, hogy az ivet a két oldalon is a téglyre ragaszthassuk, mert ha az ivet a kartonra ragasztjuk, az száradás közben összehúzódik. Új gépen az ivfogókat — addig, amíg azoknak helyes működésükről meg nem győződünk — többszínű munkánál ne használjuk. Helyezzük azokat a nyomtatandó iven kívül és huzzunk szélességben egy vagy két zsinórt és az utolsó szinnél figyeljük meg, hogy nem-e tolják el az ivet. Hogyha ezt elmulasztjuk, ki vagyunk téve annak, hogy az egész példányszám használhatatlanná válik, amiből csak kellemetlenségünk származhatik.

A Viktória és ehhez hasonló rendszerű gépeken dolgozó szak-társaim bizonyosan tapasztalták — különösen régi gépeknél —, hogy a téglynek az alsó része sokkal gyengébben nyomtat, mint a felső része. Némely esetben 8—10 selymivvel kell kiengyengetni a téglyt, ami egyrészt időtrabló munka, másrészt meg a klisék nyomtatásánál nagy befolyással van a szép, tiszta nyomtatásra. Megfelelő szakértelemmel a következőképp segíthetünk a bajon: Előveszünk egy mikrométert és megmérjük, hogy a differencia milyen vastagságnak felel meg. Például: ha a differencia $\frac{1}{4}$ milliméternek felel meg, akkor a gépet előre hajtva, felnyitjuk a téglyen levő kis acéllemezt, (c) és onnan $\frac{1}{4}$ milliméteres vastagságu papírt kiveszünk, annak hiányában meg annyit lereszelünk az acéllemezről és ezt pótoljuk a vele szemben levő (d) lemez alatt. Óvatosaknak kell lennünk ennél a műveletnél, hogy azt hajsza pontosan végezzük. Nem szabad annak sem erősebbnek, sem pedig gyengébbnek lenni. Legjobban úgy ellenőrizhetjük azt, hogy a gépet összehajtva, egy darab selyempapírt teszünk az acéllemez és siklopálya közé. Hogyha az megszorul a kettő között, akkor munkánkat helyesen végeztük. De a téglyvezeték is lejjebb kell eresztetni egynegyed milliméterrel. Nagyobb gépeknél az e betűvel jelzett fülek nincsenek az alapzattal egybeöntve, hanem külön, rézből készítve és mind a két oldalon két-két csavarral megerősítve. Ez esetben ezeket leszereljük és a kívánt vastagságot lecsiszoljuk, úgy, hogy egy zárólemezre egy iv csiszolópapírt teszünk és mind a két darabot egyszerre addig csiszoljuk, amíg az szükséges. Az olyan géprésznél pediglen, ahol az említett fülek az alapzattal egy daraból vannak, ott leszedjük magát a téglyvezetékét és az f betűvel jelzett behajtásnál a szükséghez képest lereszeljük. Ennek következtében az egész tégly áthajlik, vagyis a felső része — ahol a nyomás erősebb volt, — hátrább, az alsó része meg előbbre kerül, mivel elérjük az egész téglyen a szép, egyenletes nyomtatást.

Előfordul e gépeknél az is, hogy a feladóhengerek nem szaladnak le, mind annak dacára, hogy azoknak leeresztésére szolgáló gombot leeresztettük. Ennek az az oka, hogy a feladóhengerek tengelyén levő persely nincsen pontosan felszerelve. Ilyenkor a gépet összehajtjuk és éppen a holtponton állítjuk meg, a feladóhengerek tengelyére felszerelt perselyt szétnyitjuk, a feladóhengereket egy faléc segítségével egészen felhuzzuk és a perselyt pontosan beállítjuk, hogy az abban lévő szegek a feladóhengereket vezető karnak megfelelő lyukával pontosan egyirányban legyen, amikor az a holtponton áll, vagyis, amikor a gép össze van csukva. Nagyon sokszor meg ennek éppen az ellenkezője fordul elő. A hengerek akkor is leszaladnak, amikor arra szükség nincsen. Az ugyan nem fordulhat elő ezeknél a gépeknél, hogy a tégly esetleg rászaladjon a feladóhengerekre és azokat tönkre tegye, mert a feladóhengerek tengelyére felszerelt perselyen van egy kis lemez, amely ezt megakadályozza. Előfordulhat azonban az, hogy vagy az azokat hajtó kar eltörik, vagy pedig a hengerek a hirtelen és erős felzökkenés következtében helyes állásuktól eltérnek.

Rendes évi közgyűlés 1912 március hó 31-én. Elnöklő Pavlovszky J. Alajos l. alelnök. Elnöklő üdvözi a szép számban megjelent tagtársakat a röviden vázolja az elmúlt év történetét, a kör működését s a közgyűlést megnyitottak nyilvánítja. Napirend 1. pontja: Két jegyzőkönyvhitelesítő választása. Elnöklő ajánlatára Rasovszky Andor és Zellwecker Jakab tagtársak bizatnak meg a jegyzőkönyvhitelesítésével. Napirend 2. pontja: Titkári jelentés tárgyalása. Elnöklő kérdésére a közgyűlés nem kívánja a hivatalos közlönyben megjelent titkári jelentés felolvását. Elnöklő ezután a titkár felhívja a pótljelentés előterjesztésére. Titkár az évi jelentés megjelenésétől a közgyűlés napjáig terjedő idő közben történeteket ismerteti. Jelenti az állami szubvenció kiutalását, a vidéki helyi csoportok megalakulását és a tanfolyam befejezését. Ezután részletesen indokolja meg a választmány ama határozatát, melylyel az 1909. évi rendes közgyűlésnek a heti illeték fizetésére vonatkozó rendelkezését hatályba helyezte. Kéri a közgyűléstől a jelentés és az abban foglalt ténykedések és előterjesztések jóváhagyását. A titkári jelentés, illetve a heti 20 filléres illeték életbeléptetése körül igen heves vita támadt, melyben résztvettek: Jámbor Gyula, Gondos Ignác, Lackenbach Artur, Fischer Manó, Müller Sándor, Steinherz Miklós, Werth László, Schwarz Ambrus, Szabó Dezső, Herzog Mór és Bozsik István. A közgyűlés titkár és elnök ismételt felszólalásai után tudomásul veszi az évi jelentést és az abban foglalt előterjesztéseket egyhangulag határozattá emeli. Napirend 3. pontja: Pénztári jelentés tárgyalása. A közgyűlés a pénztári jelentést vita nélkül, egyhangulag elfogadja. Napirend 4. pontja: Szavazatszedő bizottság választása. Szavazatszedőkül a közgyűlés kiküldi: Deutchländer Lázár, Erdélyi Kálmán, Goldberger Armin, Krausz Izidor, Löwy Simon és Szmertana Endre tagtársakat. Napirend 5. pontja: Tisztújítás. Elnöklő rövid beszédben megköszöni a lelépő vezetőség nevében az eddigi bizalmat s a választást elrendeli. A szavazás tartamára a közgyűlést felfüggeszti. A közgyűlés újból megnyitása után Benkő D. Dezső szaktárs sürgős indítványt terjeszt elő a szerkesztőnek állásában való megerősítése tárgyában. Titkár az indítvány mellőzését kéri. A közgyűlés az indítványt — Schornstein Jakab, Lackenbach Artur és Goldberger Armin felszólalása után — mint tárgyalant mellözi. Schwarz Ambrus sürgős indítványt terjeszt elő, amelyben utasítani kéri az új vezetőséget, hogy a kör és a szak-egyesület fuzionálásának az idei kongresszuson való keresztülvitelén hathatósan közremunkáljon és azt minden rendelkezésre álló eszközzel előmozdítsa s ily irányban

való buzgólkodásra hívja fel a közgyűlésen megjelent tagokat is. Az indítványt a közgyűlés lelkesedéssel magáévá teszi s elnöklő ilyen értelemben mondja ki a határozatot. Több tárgy nem lévén, elnöklő megköszöni a tagok türelmét s a közgyűlést bezárja.

Választmányi ülés 1912 március hó 18-án. Jelen vannak: elnök, alelnökök, titkár, pénztáros és 14 választmányi tag. Igazolva távol: Boros Dezso és Goldberger Ármán. Elnök megnyitja az ülést s felolvastatja a múlt ülés jegyzőkönyvét, melyet a választmány észrevétel nélkül hitelesít. A mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére felkérnek: Busay és Kizsol tagtársak. Elnök jelenti, hogy a március 11-én megtartott bizalmi-értekezlet a Szakkör érdekében való agitációt határozta el; rámutat ennek fontosságára s kéri a vezetőség tagjait, hogy eme határozat keresztülvitelét ellenőrizzék és a maguk részéről is támogassák. Tudomásul szolgál. A helyi csoportok megalakulásáról szóló elnöki bejelentés tudomásul szolgál. Bemutatja Schweiger Mór jubileumára szóló meghívót. A választmány a jubileumra a II. alelnököt küldi ki a kör képviselőjében. A szaktanfolyamról szóló bejelentést a választmány tudomásul veszi. Elnök bejelenti, hogy az idei közgyűlésen üzleti ügyben való távolléte folytán nem elnökölhet. A választmány az elnökléssel az I. alelnököt bizza meg. A Szakkör anyagi helyzetének javítása érdekében a választmány életbelépteti az 1909. évi április hó 6-án megtartott rendes közgyűlésnek a heti 20 filléres illeték fizetésére vonatkozó határozatát s az életbeléptetés időpontjának április 6-ikát jelöli meg. Elrendeli az alapszabályok ily értelemben való módosítását. Titkár jelenti, hogy közgyűlési indítvány nem érkezett be; tudomásul szolgál. Titkárnak a falragaszkiállításra vonatkozó bejelentése tudomásul szolgál. Pénztáros havi jelentése a pénztár állapotról és a tagsági forgalomról tudomásul szolgál. Titkár jelenti, hogy Gondos Ignác szaktárs ajánlatot tett, hogy a Kereskedelmi nyomtatványok című könyvének még készületben levő példányait a tanoncoknak 50% engedménnyel hajlandó eladni. A választmány a bejelentést örömmel veszi tudomásul. Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti.

Pénztári kimutatás 1912. évi február haváról. *Bevétel:* Athozat a múlt hóról 724 14 K, 10 darab hitelszövetkezeti részjegy 100—K, Gutenberg szobor-alap 1201 47 K, Ács Mihály-alap 522 89 K, Február 10-iki lánccestély 358 80 K, Tanoncpéldányokból 7 20 K, Tagsági díjakból 789—K, összesen 3703 50 K. Tagsági díjakban befolyt: Allamnyomda 4 20, A Nap 7 80, Az Élet 9 60, Athenaeum 35 40, Biró és Schwarcz 2 40, Baptista-nyomda 3—, Bercsényi-nyomda 2 40, Ber-

Ez a baj onnan ered, hogy a feladóhengerek ellensúlyozására szolgáló súly, amelyik bent a gépben és szintén a feladóhengerek tengelyére van felszerelve, nagyon hosszúra van eresztve és így majdnem vízszintes állásban van, minek következtében könnyebbé válik, mint a hengerek a kocsiival együtt. Ezen úgy segíthetünk, hogy az ellensúlyozónak az útját megrövidítjük. Kicsit körülményes munka, de kellő szakértelemmel és óvatossággal a következőképp segíthetünk a bajon: A gépet ez esetben is összecsuksva a holtpontra állítjuk. Mindenek előtt a hengerek leeresztésére szolgáló gombot leeresztjük, hogy a perselyben lévő szegek beszaladjanak az azokat emelő karba és ezzel megakadályozzuk pontos állásának megváltoztatását. Ezután az ellensúlyozót egy vasrud segítségével feltámasztjuk annyira, hogy annak a láncza egészen meglazuljon. A feladóhengerek egy-egy csavarral vannak a tengelyre erősítve, ugyancsak a fent említett persely is. A három csavart felnyitjuk, a feladóhengeremelőkarnak és a perselynek bevágásaiba egy-egy csavarhuzót teszünk, hogy azok teljesen felnyiljanak és a tengelyt a tégely felé fordítjuk egy fél vagy egy egész láncszemmel. A csavarokat újra jó erősen meghuzzuk és ezzel elejét vettük a bajnak.

Nagyon sok ilyen eset adja még magát elő, de olyan nagy nem igen, hogy bármelyik csüggedésbe vagy zavarba ejtsen bennünket, hogyha szorgalmasan megfigyeljük a kezelésünkre bízott gépnek működését és szerkezetét. Ha ezt megtesszük, idővel önmagunktól is rájövünk a bajra és segíthetünk azon.

Laupál Antal.

Művészeti kérdések és fejtegetések.

(II.) Most pedig, hogy így szüksévaun, hézagosan elmondtam egyet-mást a széptan (esztétika) alapismereteiből, szükségét látom, hogy egyet-mást — természetesen szintén dióhéjban — elmondjak a régi és modern művészetről.

Szépirodalmi lapok, művészeti folyóiratok, sőt a napilapok is ugyszólván nap-nap után foglalkoznak, vitatkoznak a régi és modern művészetről. Illő röviden említést tenni róluk.

Elsősorban vegyük a régi klasszikus művészetet s azután térjünk a modern művészetre.

Azoknak, akik figyelemmel kísérik a mostan uralkodó társadalmi áramlatokat, lépten-nyomon szembetűnik az irányváltozás s ez különösen a művészet terén észlelhető, sőt itt érte el a túlzás és bizarrság azt a fokot, amely már művésziatlenséget jelez és visszatérésre kényszeríti azokat, akiknek az igaz művészet nevetséges és kicsinyes volt. Éppen ezek váltak unalmassá és egyhanguvá, holott eget-földet ígértek, de semmit sem nyujtottak. Az idő megmutatta, hogy az igaz művészetet elfeledni vagy megenni sohasem lehet. Utalok egyes világhírű festők, szobrászok vagy egyes építészek remekeire, amelyek látásából a mai kor művészete kincseit merítette és meríti.

Miért voltak nagyszerűek, felejthetetlen szépségűek a római vagy görög korszakbeli építkezések? Csakis azért mert akkor, évezredekkel ezelőtt, már fejlett szépezékekkel és tudással készítette az építő az épületeket, melyeknek díszítő elemeit még ma is utánozzák vagy variálják. Miért világhírűek egy Rafael, Tizián, Leonardo da Vinci, Rubens, Rembrandt képei? Azért, mert az ő idejükben — négy-öt évszázaddal ezelőtt — ezek a természet által megáldott nagy művészek felismerték a festői szépséget. Rubens az embert annyi lélekkel és érzéssel tudta megrajzolni, lefesteni, hogy azóta sem akadt méltó utóda. Vagy Rembrandt, aki a szín hatását, a világitott színek változó hatásának tanulmányozását tűzte ki célul és egy fejet 15—20 változatban is megfestett, hol esti világitásban, hol ablakon át szűrődő fényreflexszel, hogy azokon a fény által előidézett színváltozatokat tanulmányozza. Ezek a hírneves festők csak egy eszméért lelkesedtek: a festői gondolatot vászonra vinni vagy kőbe vétni.

Másolatokban is láthatjuk, hogy micsoda nagyszerűség, micsoda hatalmas eszmei gazdagság, erő és tudás rejtett ezekben a halhatat-

lan művészekben. Már a XV. században volt festő, aki az emberi tulajdonságokat annyi kifejező erővel tudta visszaadni a képen, hogy ma is bámulunk ennyi tudás láttára, a szín és rajz ragyogó technikáján. Rafael és a többi egykoru halhatatlan művész festményei nem azért remekművek, mert Krisztus és a többi szentek dicsőítését ábrázolják, hanem azért, mert azokon alkalma nyílt a művésznek az emberi fájdalom és a többi szenvedély kifejezése által festői hatásokat elérni.

Az elmúlt századokban leginkább a vallásos tárgyú képek voltak divatban, mert ezek tárgya anyagot szolgáltatott nekik, hogy az embert számtalan változatban ábrázolhassák. És ugyanezen okokból kifolyólag még ma is előszeretettel foglalkoznak a művészek vallásos tárgyú témák feldolgozásával.

A mai modern művészet tulajdonképpen a régi halhatatlan mesterek műveinek tanulmányozásából ered. Rájöttek, hogy ezek a halhatatlanok a természet lankadatlan tanulmányozásának felhasználásával érték el azt a fokot, amelyre emelkedtek.

A modern művészet ébredése a hetvenes-nyolcvanas évek idejére esik. A franciáké az elsőség, ők voltak a modern művészet megteremtői. Impresszionistáknak és naturalistáknak nevezték magukat. Szakítottak a régi iránnyal, modorral és technikával.

Ők abból a szempontból indultak ki, hogy a természetet a maga szüzsies valóságában adják vissza, kerültek az édeskés színezést, a műtermek levegőjét. Mert tudvalevőleg a nyolcvanas évek festői a tengeri tájképet, az erdőt, a pusztát a műtermekben festették emlékeztetőből, úgy ahogy az emlékező tehetségük bírta. Akkortájtban diyakoztak a zsánerképek vagy figurális társadalmi jelenetű képek. Ők, a modern franciák, mindezekkel a szokásokkal szakítottak s jel-szavuk lett: ki a természetbe napsütést, fényt, árnyékot tanulmányozni, mert ők is rájöttek az örök természet titkára, felfedezték újra a természet kincseit, mint elődeik évszázadokkal ezelőtt, mindössze új technikai eljárást alkalmaztak. És ha végigtekintünk ezeken a műveken, érezzük, hogy mégis új élet, új művészet beszél hozzánk. A tájképnek van levegője, az emberi alaknak husa és szinte érezzük. A nagy természetet egy darabka vásznon vagy kövön. Ezek a modernek hitüknek vallották, hogy azt, amit látnak, ami lelkükben nyomot hagyott, az ugynevezett *impressziót*, kifejezzék és a maga természetes színével és alakjával visszaadják teljes hűséggel, azaz: *naturalizmussal*.

Ezek után jöttek az ultramodernek, vagyis az ujhítűek, a stilizálók. Ezek pedig minden felesleges szint és vonalat kiküszöböltek. Ők azt vallották: miért dolgozzanak idegölő munkát, miért pazarolják idejüket a rajz, a szín, szóval a részletek pontos, aprólékos kidolgozására akkor, mikor elég a legjellemzőbb vonalak és színek felrakása. Szó sincs róla ezeknek az igazságoknak is van létjogosultságuk, de sajnos, ma már szinte a végtelenségig viszik elvüket. Hiszen szemre ez könnyebbnek tűnik fel, az egyszerűsített szín és vonal előadása, de csak az első pillanatra; ha jobban szemügyre vesszük, látjuk, *micsoda biztosság és éleslátás kell ahhoz, hogy minden színfolt, vonal a maga helyén legyen.*

Ez a korszak teremtette a mi számunkra, nyomdászokra nézve a legfontosabb iránymozzanatokat.

Itt az a pont, amelynél megindokolhatom, miért tartottam reánk nézve, nyomdászszempontból fontosnak az elmondottakat.

Azért tartottam fontosnak az előbb felsorolt művészeti ágak tanulmányozását, mert csak az tud igazán lelkesedni a szépért, az értékesért, aki maga is fejlett izléssel és tudással bír.

Az a szaktárs, aki a képzőművészetben talál majd szépséget — mert utóvégre is minden ember szereti a szép képet, szobrot vagy disztárgyat szemlélni —, más szemmel nézi a nyomdászati termékeket; de ő maga is más, sokkal jobb izléssel, több gondal és műérzékkel igyekszik feladatának megfelelni.

Hogy miért választottam kiinduló pontnak a képzőművészetet, erre nézve csak azt felelhetem, hogy minden művészi érték innen, e három társművészettől ered és ők tulajdonképpeni szülői a nyomdászat művészsies fejlődésének.

kovils-nyomda 1:20, Brózsza Ottó 1:80, Budapesti Hírlap 10:20, Buschmann-nyomda 4:20, Egyleti tisztv. 9:60, Egyetemi-nyomda 3:—, Elek 1:20, Európa 3:60, Fráter és Társa 1:20, Franklin 51:60, Franklin-fiók 6:—, Fried és Krakauer 1:20, Galitzenstein 2:40, Globus 6:60, Grafikai intézet 3:—, Hungária 4:20, Heisler és Kózl 1:20, Hamburger és Birkholz 1:80, Hedvig Sándor 1:80, Hornyánszky 15:60, Jókai-nyomda —60, Károlyi György 1:20, Kertész-nyomda 1:80, Kellner Ernő 6:60, Klein Vilmos 1:80, Korvin Estv. 3:—, Községi-nyomda 3:60, Légrády 13:20, Löbl D. és Fia 4:20, Löbl Mór 3:—, Magyar Hírlap 3:—, Markovits és Garai —60, Márkus Samu 6:—, Máv. menetjegy-nyomda 3:—, May-nyomda 4:20, Minerva 1:20, Otthon-nyomda 1:20, Pallas 22:80, Pápai 6:60, Pátia 19:20, Poldini 1:80, Pester Lloyd 7:80, Pesti könyvnyomda r.-t. 19:80, Posner K. L. és Fia 15:60, Radó Izor 1:80, Nyugat 14:40, Rigler J. Ede 9:60, Roth József 1:80, Rózsa K. és neje 4:80, Stephaneum 26:40, Székesfővárosi házi nyomda 23:40, Schlesinger-nyomda 1:80, Schulhof-nyomda 8:40, Stúdió-nyomda 3:60, Schmidl 1:80, Thália 4:20, Tolna 4:20, Uránia 3:—, Világosság 28:80, Várnai 3:60, Weisz Adolf 1:20, Wodiáner Fülöp és Fiai 19:80 K, Vidékről: Szombathely 12:—, Nagykanizsa 9:—, Kecskemét 3:60, Arad 30:—, Temesvár 20:40, Kaposvár 4:20, Túrócsentmárton 7:20, Kassa 21:60, Gyoma 7:20, Nyitra 2:40, Kolozsvár 13:20, Nyiregyháza 3:60, Liptószentmiklós 3:60, Pécs 29:40, Pozsony 3:60, Keszthely 3:—, Baja 14:40, Szolnok 4:20, Győr 12:— K, Egyesektől 73:20, összesen 789— K.

Kiadás: Grafikai Szemle mellékleteire 416:50 K, Grafikai Szemle szerkesztőjének fizetése, hirdetési jutalék és portóköltségei 259:51 K, Február 10-iki táncestélyre 264:40 K, Szaktanfolyamra 104:84 K, Iparm. T. és Buchgew. V. tagsági díja 30:62 K, Február havi Grafikai Szemle expedíciója 44:60 K, Portó és adminisztráció helyben és vidéken 16:89 K, összesen 1137:36 K. — Kézpénz e hó végén 741:78 K, 10 darab hitelszövetkezeti részjegy 100— K, Gutenberg szobor-alap 1201:47 K, Acs M.-alap 522:89 K, összesen 3703:50 K.

Tagsági forgalom 1912. év február hónapban. Beléptek a Körbe: Rechnitz Jenő (Rothberger és Weisz), Buzás Lipót, Reinekker Ferenc, Silberstein Zsigmond (Budapesti Hírlap), Melzger Nándor, Zuri Sándor, Reichenberg Armin (Pesti r.-t.), Müller Sándor (Merkantil), Kosinczy K. (Pallas), Schenkenwald György (Pápai), Landsmann Lajos (Korvin), Berka István, Bleischütz Gyula, Heinrich Károly, Klenk Antal, Kiss István, Nyáry Gusztáv, Schmidt Mihály, Székely Gyula, Weisz József (Athenaeum), Csíák Károly, Andorffy Gyula, Buczur Endre, Czank János, Dankó Elemér, Elbert Béla, Gruber Károly, Hof-

bauer Károly, Lukesch Béla, Máth Ferenc, Melczer Lipót, Pogácsás Lajos, Schmid József, Takács Sándor, Varga László, Woznitser Károly (Stephaneum), Androvits Sándor, Bányai László, Buday Gyula, Beke Ferenc, Budjey János, Földváry Nagy Imre, Hana Antal, Karsay László, Kozsinek Sándor, Maniu Vaszile, Nádas Miksa, Papp Romulusz, Pikó György, Réthy József, Reich Gyula, Rózsa János, Ruppert György, Schneé Adolf, Szabó János, Szilágyi István, Szűcs Mihály (Arad), Boskovits Gyula, Vránits György (Baja), Magyar Ferenc, Zatyko József (Ungvár), Belák József (Turócszentmárton), Kreskay Imre, Maitz Imre (Győr). Geleta György, Kovács József, Petrovits Milorád, R. Tóth József, Szakál Mihály, Zöld Sándor (Szeged). — *Meghalt*: M. Peözt Ignác. — *Hátalék miatt iörlendö*: 63 tag. A hó végén 12 tisztelbéli, 1524 rendes, összesen 1536 tag.

MELLÉKLETEINKRÖL

Lapunk jelen számának mellékleti a következők:

Meghívó gyermekbálra. Szedte: Duchon János, nyomtatta: Krébesz Kálmán; Barcza József nyomdaja.

A debreceni Herczeg-nyomda cégkártyája és számlája. Szedte: Rosenfeld Henrik, nyomtatta: Kurucz Béla, Debrecen.

Meghívó, készült a Világosság-nyomdában.

Esküvői meghívó. Rajzolta: Kun Mihály, nyomtatta: Kollaszik József a Biró és Schwarcz nyomdában. Ugyancsak e nyomdában nyomtatták a gyakorlati példákat ábrázoló mellékleteket: *Két levélfej*. — *Két cégkártya*. — *Cimlap*, *meghívó jubileumra*, *esküvői meghívó*. — *Műsor*, *táncrend-cimlap és belső oldal*.

Borítékunkat — linoleummetszet és szedés — Bauer Henrik nyomtatta a Világosság-nyomdában.

A Magyarországi könyvnyomdászok és rokonszakmabeliek szakköre kiadása. Felelős szerkesztő: Wanko Vilmos. Világosság könyvnyomda rt. nyomása, Budapest VIII, Conti-utca 4

Ki tagadhatja azt, hogy a nyomdászatban használatos diszitmények nem-e az építészetben nyertek legelőször elhelyezést; a vonal lendülete, a virágos diszitmények és hasonló ornamensek mind innen nyerték eredetüket. Azok a szaktársak, akik látogatták a felsőbb nyomdásztanfolyamot vagy ékitményes rajz-előadásokat, emlékezhetnek, kezdetben maguk is építészeti diszitményekkel kísérleteztek.

Kellőleg átrostálva, átlántálva szakmánkba, ezeket a műveleteket csakis azok birták sikeresen megoldani, akik maguk is foglalkoztak a természetet nagyszerű problémájával.

Azok a nyomdászok, akik a modern nyomdászat irányítói voltak, épp úgy átérték, átérték a szépet, az értékeset, épp úgy lelket öntöttek munkájukba, mint a *festő, szobrász, vagy építész*.

A régi diszitmények csak azért unalmasak, mert idejüket multák. Minden kornak megvan a magaalkotta divatja, de azért ezekben az ócsárolt diszitményekben is ott rejlik az örök művészi munka.

Láthatjuk ugy-e bár, ha modern nyomtatványt kezünkbe vesszünk, mennyire más szín, más forma beszél, pedig csak a ma divatja, iránya szól hozzánk.

Más volt a nyolcvanas-kilencvenes évek nyomdai termékeinek kiállítása, tervezése, színezése és más a jelené.

Itt éppen úgy elérte a mai nyomdászművészet a forradalmat, itt épp úgy kellett küzdeni az új irány elveiért, mint azoknak a franciáknak — 3—4 évtizeddel ezelőtt —, míg elismerték produktumaikat s azt, hogy nekik is van létjoguk, mert dacára, hogy ujat hoztak: *értékesekek és ötletesek* voltak.

Megtaláljuk továbbá a kapcsolatot az artisztikus, vagyis művészi elhelyezésnél is. Itt a nyomdásznak épp olyan gondot okoz a sor, az oldal, vagy klisé artisztikus, ötletes elhelyezése, mint egy festőnek, aki egy alak vagy egy tárgy a szemnek nyugodt elhelyezésére ügyelt.

Különbséget kell tennünk a szimetrikus és artisztikus elhelyezésnél. De összefüggést, párhuzamot találunk továbbá a színezésben is.

Ma keressük a markáns, természetes modern színezést és dacára az ugynevezett vad színezésnek, megvan a színek *művészi harmoniája*.

Hogy ezt a színezést felfoghassuk és megértsük, csak előnyünkre szolgál, ha járatosak vagyunk a természet tanulmányozásában, mert akkor meg tudjuk ítélni a színek erősségét vagy gyengeségét és nem leszünk ráutalva, hogy más munkája nyomán haladjunk, hanem fejlesztett izlésünkkel s tudásunkkal önmagunk fogjuk munkánkat új, ötletes köntösbe öltöztetni.

Fejtegetéseimnek már a vége felé közeledek; volna még igen sok mondanivalóm, de egyelőre erről a témáról elegendőnek vélem az elmondottakat. Örülnék, szívből örülnék, ha a szaktársakat meggyőzhetném szavaimmal.

Nemcsak azt tűztem ki céloomul, hogy a szedő, gépmester, vagy öntő szaktársak külön technikai eljárása, tevékenysége művészi voltát bizonyitgassam, hanem azt is, hogy önöket megnyerjem az *önművelődésük céltudatos fejlesztésének*.

Rosenberg Aladár.

AUTOTIPIA
FOTOTIPIA

FOTOLITO-
GRAFIA

Készít horgany- és rézmaratásu kliséket a legszebb kivitelben. Házonkívüli felvételeket, úgymint építmények, gépek, tájképek, festmények és iparművészeti tárgyakról a legjutányosabb árak mellett.

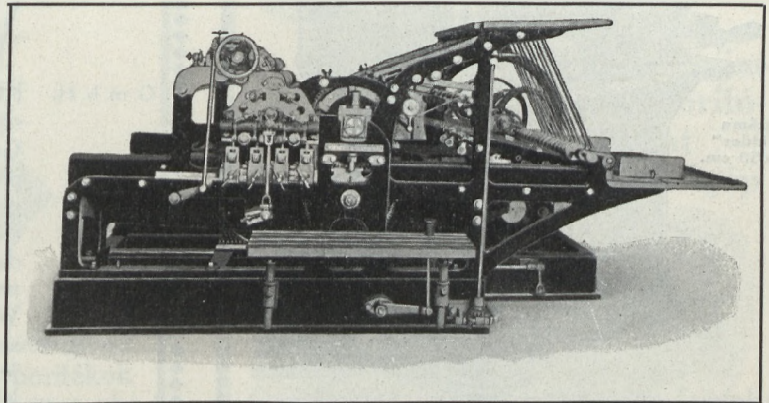
TELEFON 679

TELEFON 679

WÖRNER J. ÉS TÁRSA

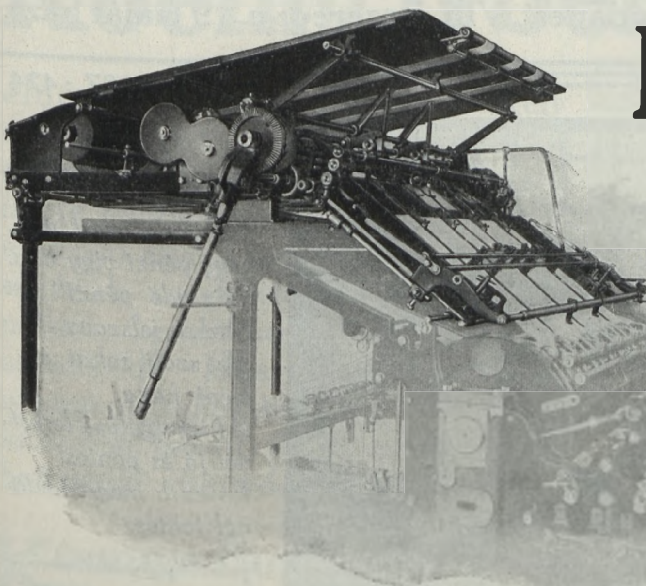
GÉPGYÁRA / BUDAPESTEN

Köny nyomdai gyors-sajtók vasuti rendszerü menettel. Köny nyomó gyorsajtók két- és négy-pályás görgő-járáttal. Kromótipiai gyorsajtók rövidített ivkivezetőkkel és gyürüs kirakódob segítségével. Kétfordulatu gyorsajtók elől kirakóval. Köny nyomdai gyorsajtók görgő-pályával. Köny nyomdai kéziasjtók és könyvkötészeti gépek

Körforgó nyomógépek ujság- és illusztrációnyomásra, meghatározott és változtatható ív nagyságok számára készülnek.

Az éjjeli női munka megszüntetése alkalmából fontos!

ROTARY

ÍVBERAKÓ- KÉSZÜLÉKET

a bel- és külföldi nagyobb nyomdák üzemében eredményesen alkalmazzák az egy- és kétoldali berakáshoz, mivel ezek a gyorsajtók teljes kihasználását lehetővé teszik, miután a papír a gép működése közben is felrakható. Minden gyorsajtóhoz hozzászerezhető. Teljesítő képessége 4000 ívig óránként.

SCHROEDER, SPIESS & CO G. M. B. H. LEIPZIG

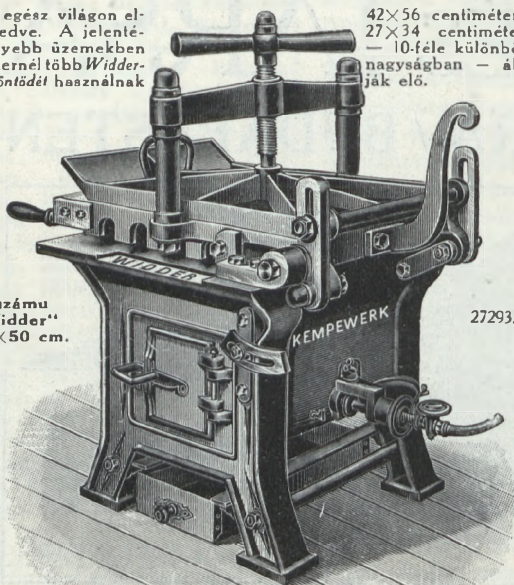
KÉPVISELŐ: TANZER MIKSA, BUDAPEST, VII, AKÁCFA-UTCA 50. TELEFON 13-70

„Widder“ tömöntőde

Az egész világon elterjedve. A jelentősebb üzemekben 2 ezernél több Widder-tömöntőt használnak

42×56 centimétertől
27×34 centiméterig
— 10-féle különböző
nagyságban — állítják elő.

3. számú
„Widder“
37×50 cm.

27293.

Legjobb típus: C-Widder, 35×45 cm-nyi öntőfelülettel, tüzhely- és öntőszerezettel, záró- és cicerós öntőkerettel, öntőkanállal 264 M. Gyalupad fűrésszel 80 M. Egyéb szerelvények 84-50 M Nürnbergből

Kempewerk-gépgyár, Nürnberg

Különlegességei: tömöntői, chemigrafiai és galvanoplasztikai gépek és a nyomtatóiparban használatos mindennemű vasanyagok. Magyarországi képviselő: GOLDSTEIN ADOLF grafikai szaküzlet, Budapest, VII., kerület, Kazinczy-utca 32. szám. Telefon 23-41.

BERLINI KŐ- ÉS KÖNYV-
NYOMDAI FESTÉKGYÁR

HANS WUNDER

G. m. b. H. Könyv- és nyomdai, fekete és színes festékek. Legjobb minőségű Germania-hengeranyag bármely rendszerű gép számára (körforgógéphez is). Különlegesség: Gloria, (festékpótanyag), a festék lehúzó-dását meggátolja. Fénykék Perga, nagyon elterjedt s szívesen veszik. Wunder-fekete, fénylik és gyorsan szárad, ezért igen ajánlatos árjegyzékek nyomásához. Könyvkötőfestékek. Átnyomó-papírok: Rekord, berlini és transparent

VEZÉRKÉPVISELŐSÉG ÉS EGYEDÜLI RAKTÁR:
GOLDSTEIN ADOLF, BUDAPEST
VII, KAZINCZY-UTCA 32. SZÁM. TELEFON 23-41

HERBST S. FOTOKEMIGRAFIAI MŰINTÉZET

Budapest, VIII, Bezerédi-u. 19 (saját ház)

TELEFON-SZ.: 424

A legtekélyesebb és legjobb gépekkel felszerelt műintézet elfogad minden a reprodukáló szakba vágó munkák kifogástalan kivitelét. Különösen ajánlja rézbe maratott címke-készítményeit mindennemű ipari célokra.

Különféle klisék
ipari célokra
raktáron

TELEFON-SZ.: 424

Megrendelő!
Az iroda azért van,
hogy pénzt vigy oda.
„Az idő pénz!”
Herbst jelszava,
Ne szólj sokat és
menj haza.
A kiszolgálás Herbst-
nél jó és pontos,
És ez a megrendelő-
nél fontos.

Figyelmeztetjük
ciklus-
hirdetésünkre

RIGLER JÓZSEF EDE

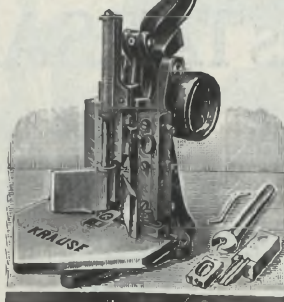
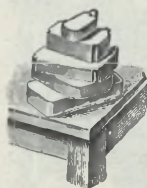
PAPIRNEMÜGYÁR
RÉSZVÉNY-
TÁRSASÁG
BUDAPEST

Boritékok

minden nagyságban és minőségben kaphatók. Külön készítésű boritékok gyorsan és jutányos áron készíttetnek. Ablakboriték-különlegességek. Gyászkeretű boritékok készítése. A különféle boritékok gyártására a legmodernebb gépek állanak rendelkezésünkre

KRAUSE

Egyetemes sarokgömblyítő- és saroklevágógép, lyuk- és ujjasürdomborító-, valamint szemverőgép stb., stb.

Sokoldaluan használható!

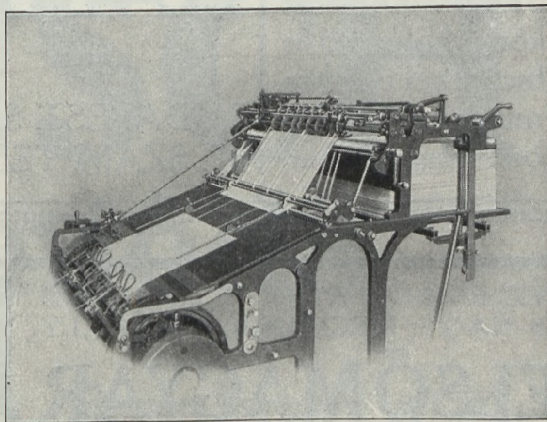
Önműködő sajtolással, kézi hajtásra (asztalra is állítható). Betét magassága 7 centiméter. YR jelű gép ára vám- és bérmentve 130 K

Karl Krause gépgyár Leipzig 13

Képviseli: KAUFMANN GYULA grafikai szaküzlete, Budapest, VII., Kertész-utca 48. szám. Telefon 75-48

Koenig ívberakójának

előnyei: könnyű kezelés; csekély erőszükséglet, miután légszivattyu nélkül működik; az összes papírfajták feldolgozásához alkalmas; önműködő asztalemelés a papírvastagságának megfelelő külön beállítás nélkül; kényelmes alakváltoztatás; önműködő kikapcsoló szerkezet; mozgó oldalilleszték. A gyakorlatban kitűnően bevált és kiváló használhatóságát elterjedettsége bizonyítja.

Koenigs Bogenanleger
G. m. b. H.
Maschinen-
fabrik — **Guben**

Képviselő Magyarország és Ausztria részére

HUBER RAIMUND

a cs. k. keresk. törvényszék hites szakértője és becüsze
WIEN V2, SCHÖNBRUNNERSTRASSE 122
TELEFON-SZÁM (INTERURBAN) 5866.

KLISÉK: AUTOTIPIA,
KROMÓTIPIA, FOTO-
TIPIA ÉS FOTOLITO

KÖNIG ÉS TÁRSAI

FOTOCINKOGRAFIAI
MŰINTÉZETE, BUDA-
PEST, VII. KERÜLET,
WESSELÉNYI-U.54.SZ.
TELEFON-SZ.: 127-65

MINTÁK ÉS VÁZLATOK DIJTALANUL

CS. ÉS KIR. UDVARI BETÜÖNTÖDE,
RÉZLÉNIAGYÁR ÉS VÉSŐINTÉZET

BRENDLER KÁROLY ÉS FIAI

WIEN, VI. BEZ., MILLERGASSE 23.
Szállít teljes nyomda- és tömöntöde-berende-
zéseket a legmodernebb anyaggal a legolcsóbb
és legkényelmesebb fizetési feltételek mellett

Magyarország és az összes Balkán államok
vezérképviselője:

Kubinyi János, Budapest, V. ker., Erzsébet-
tér 15. szám, I. emelet. (Marokkói ház.)

Költségeloirányzatokat és mintalapokat kész-
séggel díjmentesen rendelkezésre bocsájtnak

ZELINKA ÉS HALBROHR

Szállít különféle
papirlemezeket
könyvkötészeti és
technikai célokra
minden minőség-
ben s nagyságban

BUDAPEST, SOROKSÁRI-ÚT
37. SZÁM. TELEFON-SZ. 57-48

Szállít géptisztító
rongyot mosva és
fertőtlenítve. ☸
Vesz papirhulla-
dékot papirgyár-
tási célra. ☸☸

RÉZLÉNIAGYÁRTÁS, TÖMÖNTÖDE
ÉS NAGY MECHANIKAI MŰHELY

ELSŐ MAGYAR **B**ETÜÖNTÖDE

Dus raktárt tart magyar
és minden idegen éke-
zetű könyv- és cimbetük-
ből, valamint körzetek,
rézléniák és különféle
felszerelési anyagokból.

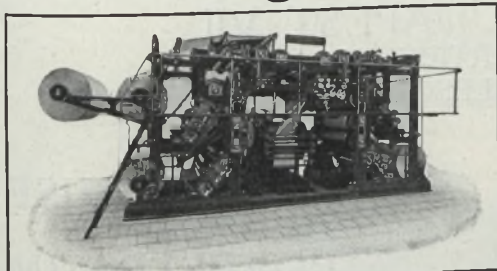
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, VI. KERÜLET,
DESSEWFFY-UTCA 32.
TELEFON 23-70. SZ.

GALVANOPLASZTIKA, ÓLOMZÁR-
GYÁRTÁS ÉS BÉLYEGZŐMETSZÉS

Teljes könyvnyomdai
berendezések — gyors-
sajtókkal egyetemben —
a legjutányosabb felté-
telek mellett, rövid idő
alatt foganatosíthatnak.

EGYETEMES TABELLAALAPZAT, CZETTEL ÉS BENDTNER SZABADALMA

Maschinenfabrik
Augsburg-
Nürnberg A.-G.

Gyorsajtók és nyomdai
körforgógépek

Képviseelő Magyarország és Ausztria részére
POLACSEK JÓZSEF
WIEN, IV. BEZ., BELVEDEREGASSE 3.

MŰVÉSZI KIVITELŰ
RAJZOK ÉS

KÖNIG és BAYER-nél
BUDAPEST, VII. KAZINCZY-U. 32.
4-83: TELEFON: 4-83.

MINTÁK, AJÁNLATOK ÉS VÁZLATOK DIJ-
MENTESEK. FELVÉTEL HÁZON KIVÜL IS

FLINSCH

Betüöntőde

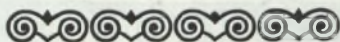
Ujdonság:

Félkövér Bernhard-Antiqua,
a leghatásosabb betűtípus
reklámnyomtatványokhoz.

Frankfurt a.M
Szentpétervár

HENGERÖNTŐ-MŰHELY LAPOS ÉS KÖR-
FORGÓ-GÉPEKHEZ. OLCSÓBB ÉS JOBB
AZ OTTHONI ÖNTÉS NÉL

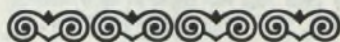

Első magyar könyv-
és könyomdai festék-
és hengeranyag-gyár

Berger és Wirth

Budapest IX, Márton-
utca 19. Telefon 56-64

Ujság-, diszmű-, illusztráció-,
mű- és mindenfajta színes
festékek, kencék, bronzok a
grafikai iparágak számára.
"Bianka", "Patent" és "Vik-
toria" hengeranyagok koc-
kázott és sima táblákban.

TÖRZSGYÁR: LIPCSE. FIÓKGYÁRAK:
BARMEN, BERLIN, SZENTPÉTERVÁR,
FLORENZ, PÁRIS, LONDON, NEWYORK

GRAFIKAI SZAKÜZLET KAUFMANN GYULA

BUDAPEST, VII
KERTÉSZ-UTCA 48.SZ.
TELEFON-SZÁM 7548.

KARL KRAUSE

gépgyár, Leipzig

POPPELBAUM

cs. és kir. udv. betüöntöde

R. GERHOLD

rézmetező műintézetének

KIZÁRÓLAGOS KÉP-
VISELETE

KÖLTSÉGVETÉSSEL, ÁRAJÁNLA-
TOKKAL DIJTALANUL SZOLGÁL

LEGRÉGIBB GYORSSAJTÓGYÁR AZ
EGÉSZ BIRODALOMBAN. ALAPITVA
1848. GYÁR: MÖDLING. WIENI FIÓK-
TELEP: III, WEISSGÄRBERSTR. 22—24.

Mödlingi Gyorsajtógyár

ezelőtt Kaiser L. Fiai R.-T. Budapesti
fióktelep: VII, Akácfa-utca 13. sz.

Magyarországi képviselő: Első
Magyar Betüöntöde R.-Társ.
Budapest, VI, Dessewffy-utca
32. szám. Telefon-szám 23-70.

Egyszerű könyvnyomdai gyorsajtók vasuti
és körmozgású menettel. Kromó- és auto-
tipia-gépek frontkirakóval vagy anélkül.
Rapid-gyorsajtók görgőjárattal. „Doppel-
rapid” Miehle-rendszerű kétfordulatu gyors-
ajtók. Különleges körforgógépek gyártása.
Tökéletes kivitel, gyors és igen könnyű járás.
Különböző új és javított gépek nagy raktára.

WALDMANN FERENC

BUDAPEST, V,
FALK MIKSA-U.13

PAPIRGYÁRI RAKTÁR

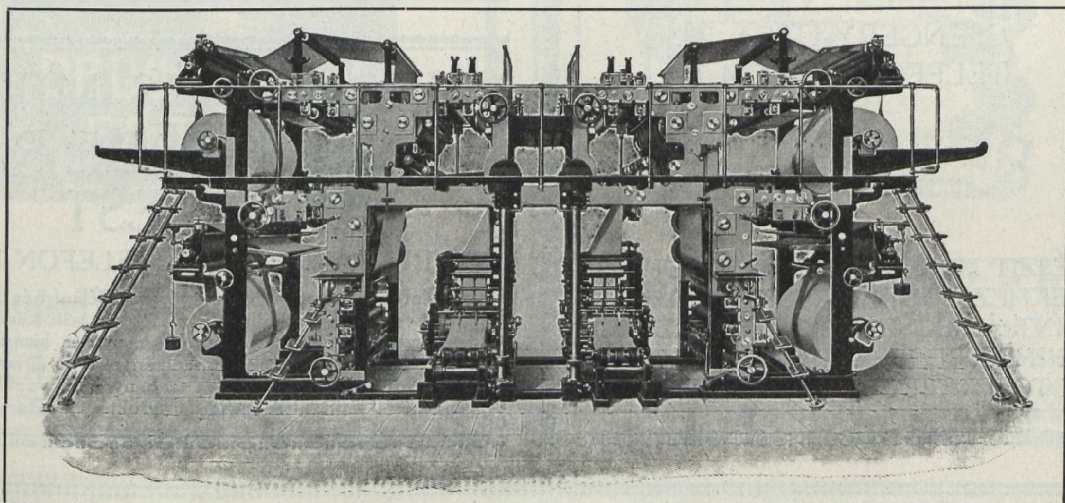
CÉGJEGYZŐK: ACZÉL
MÁRTON, BILD LIPÓT.
TELEFON INTERUR-
BAN 96—19 ÉS 142—51

Allandó nagy raktár a nyomdászati
szakmában előforduló papírban. Több
előkelő papírgyár lerakata. Különleges-
ségek: különféle boríték- és levélpapír,
kromó-, illusztrációs nyomó- és könyv-
papirokban. Kívánatra papírmintákat
azonnal küldünk ingyen és bérmentve

VOGTLÄNDISCHE MASCHINENFABRIK A-G

PLAUEN I. V.

EURÓPA LEGNAGYOBB KÖRFORGÓGÉPGYÁRA

Legnagyobb munkaképességű 64 oldalas négy-
tekerces, teljesen szalagnélküli körforgógép

64, 60, 56, 52, 48, 44, 40, 36, 32, 30, 28, 26, 24, 22, 20, 18, 16, 14,
12, 10, 8, 6, 4 és 2 oldalas hirlapok nyomtatására és hajtogatására.

*Ezen körforgógép-típusból eddig 24 darab részint szállítottott,
részint megrendelés folytán építés alatt áll.*

Az utolsó öt év alatt 60 darab

négy- és kétkerces körforgógép, 64 illetve 32 oldalas
lapok nyomtatására szállítottott, illetve megrendelés foly-
tán épülőfélben van. Felülmúlhatatlan teljesítőképesség!

*Mindenféle körforgógépek gyártása ujság-, illusztráció-, mű-, jegy- és
hasonló nyomtatványok nyomtatására. A legmodernebb öntödei beren-
dezések. Kompletts gyorsöntőgép Rotoplate. Hajlító- és adjusztálógépek*

Számítások és árvetések készséggel adatnak. Képviselő Magyarország és Ausztria részére
PAUL KEIL, WIEN XVIII., WÄHRINGERSTRASSE 135

CINKOGRAFIAI
MŰINTÉZET
**KOBLINGER
GYULA**

BUDAPEST, VII. KER.,
CSENGERY-UTCA 22.
TELEFON-SZÁM 14-61

KÉSZIT MINDENMŰ KLISÉKET MŰ-
VEKHEZ, FOLYÓIRATOKHOZ, VALA-
MINT ÁRJEGYZÉKEKHEZ, HIRDETÉ-
SEKHEZ. ÉPÍTÉSZETI STB. TERVEKET
FOTOLITOGRAFIAILAG SOKSZOROSIT

**GRAFIKAI GÉPGYÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**

Saját gyártmányú amerikai tégelynyomó-sajtók, papir-
vágó-, perforáló-, korrekturalehúzó- és lemezollógépek.
Szedőhajók, sorzók, stégek, zárókarikák, vas-üstégek és
különféle használt és tökéletesen javított nyomdai és
könyvkötőgépek raktára. Mindenféle gépek javítása, ugy-
szintén teljes nyomdák áthelyezése elfogadjatik. Teljes
nyomdaberendezések jutányos árak mellett szállíttatnak.

BUDAPEST, V, CSANÁDI-UTCA
3. SZÁM. TELEFON-SZÁM 52-71

**FISCHER ÉS MIKA
BETÜÖNTŐDE R.-T.
BUDAPEST**

VI, RÉVAY-UTCA 6. SZ. TELEFON 28-62

Elvállal egész nyomdai berendezéseket. Célszerű és divatos
könyv- és címbetűkből nagy választékot tart. Készletben
tart: szerb és héber betűket, körzeteket és kizárásokat,
nyomdai szerelvényeket, betűszekrényeket és állványokat
a legjobb minőségben. Ajánlja szab. nyomdai vonalzó be-
rendezését táblázatszedéshez. Egy oktáv garnitúra 20 K

MODERN KÖNYVKÖTÉSZET ÉS ARANYOZÓ MŰINTÉZET

KLEIN FERENC ÉS TÁRSA

BUDAPEST, VI, DESSEWFFY-UTCA 43. SZÁM. TELEFON 54-46

Admiral! Utolsó újdonság!

*A legsikerültebb betűöntődei termék! Előkelő
metszése és formája miatt rendkívül hatásos!*

***Wilhelm Woellmer's betűöntődéje
és rézlénia gyára : Berlin SW 48***

FŐKÉPVISELET ÉS ÁLLANDÓ RAKTÁR
MÜLLER TESTVÉREK
 BUDAPEST, V, SÓLYOM-UTCA 13. SZÁM

WOTTITZ MANFRÉD
 Budapest, VI, Eötvös-utca 48. Telefon 18-99.
 Dombornyomásokhoz való stanznik, fototipiák, kemigrafiák, autotipiák, klisék három- és négyszinű nyomáshoz. Fényképfelvétel házon kívül

Ne vásároljon semmiféle

*Ha bármilyen gépjavitásra van szüksége szólítsa fel a **146-96.** telefonszámot*

perforálógépet, perforálóléniát, számláló és számozógépet lábhajtásra, kézi számozókészüléket, jegnyomó-, számozó- és fűzőgépet, sodronyt, vágógépet, karton- és papírlamezvágoóllót stb., mielőtt árajánlatot nem kérne a

Herrmann és Karig gépgyártól

Budapest, VIII. kerület, Mária-utca 24-26. szám

BERTHOLD H.

Kizárólagos vezérképviselőség Magyarországon és a Dunai tartományok részére

**RÉZLÉNIAGYÁR ÉS BETÜ-
 ÖNTÖDE RÉSZVÉNY-TÁRS.**

BERLIN SW

PUSZTAFI ZSIGMOND • BUDAPEST V AKADÉMIA-UTCA 20

Gleitsmann

Brüsszeli világkiállítás
1910: Grand Prix.
Turini világkiállítás
1911: versenyen kívüli
jurytag.

E. T.

**könyv- és
könyomdai festégyárak
Budapest**

Különlegesség: gyorsan száradó fekete festékek. Könyvnyomáshoz: CITO. Könyomáshoz: PERFEKT. A festékek több minőségben és különféle árakban kaphatók. Színes festékek. Kencék. „Saxonia“ hengeranyag.

Képviselet: Tanzer Miksa, grafikai szaküzlet
Budapest, VII, Akácfa-utca 50. Telefon 13-70

HERMANECI PAPIRGYÁR

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST VI, GYÁR-U.38

GYÁRT: FINOM, FAMENTES
IRODAI ÉS MERITETT, RAJZ-
ÉS SZÍNES PAPIROKAT, STB.
ROTÁCIÓS PAPIR GYÁRTÁSA

STEMPEL D.

BETÜÖNTŐDE • R.-T. • FRANKFURT AM MAIN

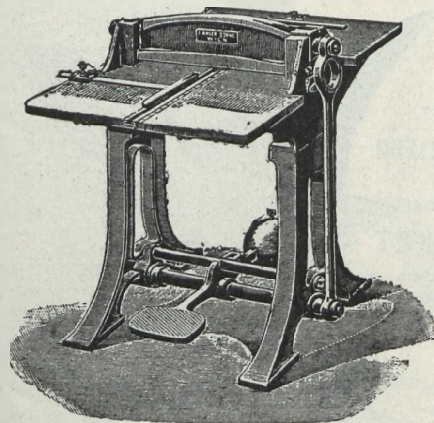
RÉZLÉNIAGYÁR

Gyártja a Mergenthali szedőgépbetűit kézi szedésre való használatra. Galvano-
plasztika. Vésnöki intézet. — Kiválóan szép és praktikus újdonságok a modern
nyomdai munkák kiviteléhez, úgymint. könyv-, akcidens-, körlevél- és írott
betűkből, iniciálék, körzetek, ornamentek, díszítések, polytypok, vignetták stb.
Több ötszáz személynél foglalkozásban. Kivitel minden országba. Ékezetek
minden nyelvhez. Költség-
ajánlattal és mintákkal készséggel szolgál a magyarországi vezérképviselőt

SILBERER ADOLF, grafikai szaküzlet
BUDAPEST, VII, Akácfa-utca 45. Telefon 152-11

Ingeborg-Anliqua

GÉPGYÁR ÉS VASÖNTÖDE
Josef Anger & Söhne
 WIEN-HERNALS, HAUPTSTR. 122

Szállít legújabb és legjobb szerkezetű gépeket könyv- és könyomdák, papírgyárak, könyvkötők, üzleti könyveket készítő gyárak, dobozgyártók részére legolcsóbban s a legkedvezőbb fizetési feltételekkel. Magyarországi képviselő

Silberer Adolf, grafikai szaküzlet Budapest, VII, Akácfa-utca 45. Telefon 152-11

GRAFIKAI
 SZAKÜZLET

S
 KALLÓS ÖDÖN
 BUDAPEST
 VI, VÖRÖSMARTY-
 UTCA 69-71. SZÁM

GENZSCH & HEYSE HAMBURG-
 MÜNCHEN BETÜÖNTÖDE VEZÉR-
 KÉPVISELŐJE. AZ ÖSSZES GRAFIKAI
 SZÜKSÉGLETEK LEGOLCSÓBB ÉS
 LEGJOBB BESZERZÉSI FORRÁSA

Gutenberg-Haus Gebr. Geel, grafikai szaküzlet

Wien VII₂, Lerchenfelderstr. 37

TÁVIRATI CIM: GEEL, WIEN. FIÓKTELEP: PRÁGÁBAN. ALAPITTATOTT 1864. ÉVBEN.

MAGYARORSZÁGON KÉPVISELI: KRAMMER LIPÓT, BUDAPEST, VI, BAJNOK-UTCA 26. SZÁM

**AZ EREDETI
 MERGENTHALER**

LINOTYPE

SORSZEDŐ- ÉS ÖNTŐGÉPEK
 KIZÁRÓLAGOS ÁRUSÍTÓI MAGYARORSZÁGON,
 AUSZTRIÁBAN ÉS A BALKÁN ÁLLAMOKBAN.

A LINOTYPE HATFÉLE kivitelben készül:
Egybetűs sorszédő- és öntőgép LINOTYPE.
Kétbetűs sorszédő- és öntőgép LINOTYPE.
Kétbetűs sorszédő- és öntőgép IDEAL. **Kétbetűs kettős táru** sorszédő- és öntőgép LINOTYPE (négyféle betű szedéséhez).
Legújabb!
Hárombetűs sorszédő- és öntőgép LINOTYPE.
Hárombetűs kettős táru sorszédő- és öntőgép LINOTYPE (hatféle betűtípus szedéséhez).

Kő- és könyvnyomdai gyorsajtók a legújabb és legversenyképesebb kivitelben. Taposó-gyorsajtók: Eredeti „Viktoria” tégelynyomógépek a legfinomabb ábra- és dombornyomáshoz. Eredeti „Viktoria-Herkules” a legerősebb dombornyomáshoz. „Viktoria-Merkur” tégelynyomógép finomabb akcidens- és merkantil-munkákhoz. Eredeti „Liberty” tégelynyomógépek tányérfestékezővel. Segédgépek, kellek, anyagok nyomdák, könyvkötészetek és a rokonszaktmák részére csak elsőrendű kivitelben. Nyomda-berendezések. Faber és Schleicher-gyártmányu litografiai gyorsajtók.

J. G. SCHELTER & GIESECKE LEIPZIG

BETŰÖNTŐDE · · GÉPGYÁR

Phönix tégelynyomó-sajtó

egyszerű és legfinomabb kivitelű nyomtatványok, autotypiák, valamint három- és többszínnyomások, dombornyomások és stancolások részére. Önműködő kézvédő-készülék.

Windsbraut egy- és kétfordulatú gyorsajtó újság- és akcídens-nyomások részére. Önműködő ívberakó-készülék. Kitűnő festékező- szerkezet. Önműködő oldal- és mellő illesztékek és ennek következtében kitűnően pontos soreggyen (regiszter) és egyéb előnyök. Kényelmesen kezelhető. Rendkívüli gyorsaság. Óránként 3400 nyomás érhető el.

Önműködő számozó- és számláló-készülékek.

Betűk, mindenféle körzetek és díszítések, akcídens-munkákhoz, újságokhoz és könyvekhez. Hirdetési betűk. Rézvonalak és rézdiszítések. Arany- és dombornyomású lemezek. Rézbetűk és körzetek könyvkötők részére. — Galvanoplasztika. Maratósi műterem. Autotypiák. Teljes tömöntődei berendezések. — Nyomdai kellékek.

Bővebb felvilágosítással szolgál

POLLÁK MÓR

Magyar- és Gácsország vezérképviselője
BUDAPEST, V. ker., Géza-utca 3. I. emelet

DR. WEINWURM-ANTAL

BUDAPEST, IV. KÁROLY-UTCA 3. 222

ALAPÍTOTTAT
1864

TELEFON SZ.
1700

KÉSZIT
CINKOGRAFIAI
CHROMO-
AUTOTYPIAI
KLISÉKET

LEGGONDOSABB
KIVITELBEN

HÁZONKIVÜLI
FÉNYKÉP-
FŐLVÉTELEKET
OLAJFESTMÉNYEK
IPARMŰVÉSZETI
TÁRGYAK, EPÜLE-
TEREK ÉS BELSŐ BE-
RENDEZÉSEKRŐL

ELSŐ
MAGYARORSZÁGI

FÉNYKÉPÉSZETI

ES

CINKOGRAFIAI

SOKSZOROSÍTÓ

MŰINTÉZETE

ELSŐ
MAGYARORSZÁGI

KÁROLY-UTCA 3. szám BUDAPEST KÁROLY-KÖRUT SAROK

LESSING-ANTIQUA

MINT KÖNYV- ÉS CÍMIRÁS ELSŐRANGU!

WILHELM WOELLMER'S

BETÜÖNTŐDÉJE ÉS RÉZLÉNIAGYÁRA / BERLIN SW 48

Papirhulladék, rongy-, vas-, fém- és nyerstermékek nagybani kereskedése.

SÁR MÓR

Központi telep:
Budapest, V. ker.,
Visegrádi-utca 98
Telefonszám 220

PAPIRLEMEZ GYÁRI RAKTÁR

Vidéki fióktelep:
Szeged. 117. posta-
fiók. Iparvágány.
Telefonszám 684

Papirhulladék és rongyok selejtezése a papir- és posztógyártás céljaira.

MEGHIVÓ

1912

MÁJUSI ÜNNEPÉLYRE

J. G. SCHELTER & GIESECKE LEIPZIG

BETŰÖNTŐDE • • GÉPGYÁR

Phönix tégelynyomó-sajtó

egyszerű és legfinomabb kivitelű nyomtatványok, autotypiák, valamint három- és többszínnyomások, dombornomások és stancolások részére. Önműködő kézzelvezető-készülék.

Windsbraut egy- és kétfordulatú gyorsajtó ujság- és akcidens-nyomások részére. Önműködő ívberakó-készülék. Kitűnő festékező- szerkezet. Önműködő oldal- és mellő illesztékek és ennek következtében kitűnően pontos sorogyen (regiszter) és egyéb előnyök. Kényelmesen kezelhető. Rendkívüli gyorsaság. Óránkint 3400 nyomás érhető el.

Önműködő számozó- és számláló-készülékek.

Betűk, mindenféle körzetek és díszítések, akcidens-munkákhoz, újságokhoz és könyvekhez. Hirdetési betűk. Rézvonalak és rézdíszítések. Arany- és dombornomású lemezek. Rézbetűk és körzetek könyvkötők részére. — Galvanoplasztika. Maratási műterem. Autotypiák. Teljes tömöntődei berendezések. — Nyomdai kellékek.

Bővebb felvilágosítással szolgál

POLLÁK MÓR

Magyar- és Gácsország vezérképviselője
BUDAPEST, V. ker., Géza-utca 3. I. emelet

10. WEINWURM-ANTAL

BUDAPEST, IV. KÁROLY-UTCA 3.

ALAPÍTÁTOTT
• 1864 •

TELEFON SZ.
• 1700 •

KÉSZIT
CINKOGRAFIAI
CHROMO-
AUTOTIPIAI
KLISÉKET

LEGGONDOSABB
KIVITELDEN

HÁZON KIVÜLI
FÉNYKÉP-
FŐLVÉTELEKET

OLAJFESTMÉNYEK
IPARMŰVÉSZETI
TÁRGYAK, ÉPÜLE-
TEK ÉS BELSŐ BE-
RENDEZÉSEKROL

ELSŐ
MAGYARORSZÁGI

FÉNYKÉPÉSZETI

ÉS

CINKOGRAFIAI

SOKSZOROSÍTÓ

MŰINTÉZETE

FŐBB ELSŐRANGU
MŰVÉSZETES.

KÁROLY-UTCA 3. szám BUDAPEST KÁROLY-KÖRUT SAROK

LESSING-ANTIQUA

MINT KÖNYV- ÉS CÍMIRÁS ELSŐRANGU!

WILHELM WOELLMER'S

BETŰÖNTŐDÉJE ÉS RÉZLÉNIAGYÁRA / BERLIN SW 48

Papirhulladék, rongy-, vas-, fém- és nyerstermékek nagybani kereskedése.

SÁR MÓR

Központi telep:
Budapest, V. ker.,
Visegrádi-utca 98
Telefonszám 220

PAPIRLEMEZ GYÁRI RAKTÁR

Vidéki fióktelep:
Szeged. 117. posta-
fiók. Iparvágány.
Telefonszám 684

Papirhulladék és rongyok selejtezése a papir- és posztógyártás céljaira.

A Magyarországi szabómunkások és munkásnők szakegyesülete
Budapesti csoportjai (VII. kerület, Almássy-tér 2. szám) 1912.
évi május hó 19-én, vasárnap, a Sóstúrdó vendéglő- és kert-
helyiségeiben (I. kerület, Tétényi-út 16. szám) világposta, teke-
verseny, egyéb társasjátékokkal és táncsalakkal egybekötött nagy

MÁJUSI ÜNNEPÉLYT

rendeznek, melyre tisztelt Cimet, becses családját, ismerőseit és
jó barátait tisztelettel meghívja a vigalmi bizottság

Az ünnepély kezdete délután 3 órakor. Tánc kezdete este 7
órákor. A zenét Kóczé és fia zenekara szolgáltatja. Belépőjegy
ára: személyjegy előre váltva 60 fillér, a pénztárnál 80 fillér;
családjegy előre váltva 1 korona 50 fillér, a pénztárnál 2 korona.
Az ünnepély kedvezőtlen idő esetén is megtartatik, mert elegendő
fedett helyiségről a rendezőség gondoskodik. Kényelmes villamos
közlekedés a város bármely részéről „Kelenföld” feliratu kocsikon.
Jegyek kaphatók a vigalmi bizottság összes tagjainál és az
egyesület gondnokánál (VII. kerület, Almássy-tér 2. szám alatt)

A „MEDIKUS-EGYLET”
JUBILEUMA ALKALMÁVAL
RENDEZENDŐ ÜNNEPÉLY.

TANCREND

SASKÖR

1912. ÉVI FEBRUAR HÓ 22

SZÜNÓRA ELŐTT

KEZDETE
KILENC
ÓRAKOR

BOSTON

KERINGŐ

I. NÉGYES

TIPEGŐ

A MAGYARORSZÁGI MUNKAS-
DALOSSZÖVETSÉG ÁLTAL 1912
ÉVI ÁPRILIS HÓ 7-ÉN, HUSVÉT
VASÁRNAPJÁN, A NÉPOPERÁ-
BAN MEGTARTANDÓ

MATINÉ MŰSORA

ÁRA TIZ
FILLÉR

❖ 1 ❖

Erkel: Hunyadi László-nyitány
Előadja a Népopera zenekara.
Karnagy Márkus Dezső igazgató

❖ 2 ❖

a) Kirchner: Jelige. b) Them:
Dalünnepen. c) Révfy: Toborzó
Előadja a Szövetségi énekkar.

❖ 3 ❖

Versék Csizmadia Sándortól.
Elmondja Balassa Jenő, a Vig-
színház művésze.

❖ 4 ❖

a) Tschaikowsky: Melodie. b)
Hubay: Csárdajelenet. Előadja
Szigeti Dezső hegedűművész, a
Népopera hangversenymestere.

❖ 5 ❖

a) Lawotta-Hoppe: A remény-
hez. b) Gaal: Balatoni nóták.
Előadja a Szövetségi énekkar.

❖ 6 ❖

a) Saint-Saëns: Nagy ária a
Sámson és Delila c. operából.
b) Bizet: Habanera a Carmen
c. operából. Énekli Bazilidesz
Mária, a Népopera művésznője.

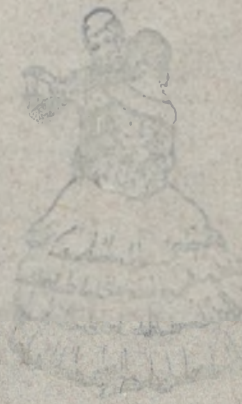
❖ 7 ❖

a) Várföldi: Mi volt nekem a
szerelem. b) Gramm: Fel, szo-
cialisták! Előadja a Munkás-
Dalosszövetségi énekkar.

KARNAGY:
MÜLLER KÁROLY ZENETANÁR
ZONGORÁN KISÉR REINER FRI-
GYES, A NÉPOPERA KARNAGYA

A. MEDR...
 TITUMA ALKALMAVAI
 ENDEZENDO OMNEPEY
 TANCARENDO

SARKO
 HÖ 2

YUNORA ELÖTT

KEDETE
 KILIC
 ÖRAKOR

BOSTON
 PRINGÖ
 VEYES
 PRINGÖ

DALOSZÖVELEGE ÁLTAL
 ÉVI ÁPRILIS HÓ-TÉN HUSVET
 VASÁRNAPIÁN A NEPÓPERA
 BÁN MEGTARTANDÓ

MATTINÉ MÜSÖRA

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...

KARAGY:
 MÜLLER KÁROLY ZENETANAR
 ZONGORÁN KISÉR REINER FRI
 GYES. A NEPÓPERA KARAGYÁ

1884 1909

Ez a két évszám tündöklő berűkkel van beírva városunk farsadalmi életének törté-
netébe. Negyedszázaddal ezelőt, 1884. évi
március hó 30-án alakult meg az obonyi
Stefánia-Kör, mely magasztos és szent
hivatást tűzött ki célul maga elé. E nemes
feladatot városunk serdülő leányainak leiten-
és hazaszereiben való nevelésében és a
tudományokban való oktatásában krisiá-
lyosodni ki, s hogy eme nagy feladatának
tökéletesen megfelelt: bizonyítja a 25 év
alatt rendezett számos előadás, tanfolyam
és tanulmányi kitérndülés fénysa sikere.
A negyedszázados fényes működés méltó
lezárása céljából ez év március hó 29. én
este 7 órakor Körünk helyiségében színi
előadással és hangversennyel egybekötött
nagyzenéi jubileumi önnepélyt rendezünk,
melyre Nagyságodat kedves családijával
egyetemben teljes részlettel meghívjuk.

STEFÁNIA-KÖR

Biró és Schwarze-
NYOMDA NYOMTATÁSA

45. SZÁMÚ ÁRTEGYZÉK

ROZSÁK
PÁLMÁK

„FLÓRA”
KERTÉSZET
KOLOZSVÁR

SELMER-BÉLABÁNYA - ZÓLYOM
1911. ÉVI AUGUSZTUS HAVÁBAN

FARKAS GYÖRGY ÉS NEJE
ÓZU. HERZOG MÁNUELÉNÉ
TISZTELETTEL MEGHÍVJÁK
GYERMEKEIK: KORNÉLIA
ÉS ZSIGMOND FOLYÓ ÉVI
SZEPTEMBER HÓ 28-IKÁN
DÉLUTÁN FÉL 4 ÓRAKOR
A BÉLABÁNYAIPIÉBÁNIA-
TEMPLOMBAN TARTANDÓ
EGYBEKELÉSI ÜNNEPÉRE

TÁVIRATUM: FARKAS GYÖRGY
BÉLABÁNYA SPAPZ-VEENDÉLŐ

A vizsgátták a lepszigi
J. G. Scheiter & Glerecka
betűdöntéséből való.

ELŐKÉPZÉS...
KÖNYVTÁR...
KÖNYVTÁR...
KÖNYVTÁR...

SZÉKESKÉZ...
KÖNYVTÁR...
KÖNYVTÁR...
KÖNYVTÁR...

DEBRECEN, 1911

SZÁMLA

DEBRECEN SR

Gyártja a legújabb rendszerű gazdasági gépeket, cséplőket, arató és kaszálógépeket, gőz-ekéket, szabad. permetezőket stb. + Nagy képes árjegyzéket és ajánlatokat szívesen küld

Gazdasági · Gépgyár · és Vasöntöde · r.t.

Budapest, VIII,
Márton-tér 42
Telefon 93-78

Budapest, 191

PRÁGAI SONKA
ÉS HUSÁRU
NAGYBANI
RAKTÁR

BIRÓ SÁNDOR
BUDAPESTEN

IX, FERENCZ-
KÖRUT 15.
TELEFON
140-34

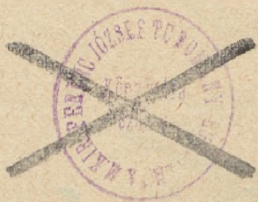
MAGYAR KIRÁLYI POSTAKARÉKPÉNZTÁRI CHEKK-SZÁMLA: 27527 SZÁM. CLEARING-FORGALOM

BUDAPEST

BIRÓ ÉS SCHWARCZ-
NYOMDA NYOMTATÁSA

Gyermekbál

1912 ápr. 14

Meghívó.

A Saskör 1912. évi április hó 14-én,
vasárnap délután, földsz. disztermében

GYERMEKBÁLT

rendez, melyre t. Tagtárs urat kedves
családjával együtt tiszteletteljesen meg-
hívja a gyermekbál vigalmi bizottsága.
A kis gyermekek mulattatására mozgó-
fénykép előadás és cigányzene lesz.
Kezdeté délután 4, vége este 8 óraker.
Évadjegyekkel nem bírók családonként
2 koronát fizetnek belépődíj fejében.
Jegyek kaphatók Fludorovits I. éttermé-
ben (Saskör) és délután a pénztárnál.

HERCZEG HENRIK ÉS TSA

KÖNYVNYOMDA

"UNDERWOOD"
LÁTHATÓ IRÁSU
IRÓGÉP DEBRE-
CENI KIZÁRÓLA-
GOS KÉPVISELET
HAJDÚ-SZAT-
MÁR-SZABOLCS-
ÉS MÁRAMAROS-
VÁRMEGYÉKRE
o o AZ ÖSSZES
RENDSZERŰ IRÓ-
GÉPKELLEKEK,
ÁLLANDÓ NAGY
RAKTÁRA o IRO-
DAI BERENDEZÉ-
SEK VÁLLALATA

IZLESES NYOM-
TATVÁNYOK A
LEGOLCSÓBBAN
KÉSZÍTETNEK o
SZÁMOZÓ GÉPEK
AZ ÖSSZES LÉTE-
ZŐ KIVITTELLEN.
FESTÉK PÁRNÁK
MINDEN NAGY-
SÁGBAN REND-
KIVÜL NAGY VÁ-
LASZTÉKBAN AL-
LANDÓAN RAK-
TÁRON o PAPIR-
ÁRUK ÁLLANDÓ
NAGY RAKTÁRA

BÉLYEGZŐGYÁR

DEBRECEN, SIMONFFY-UTCA 5

Herczeg-nyomda Debrecen.

Szedte Rosenfeld Henrik

Nyomta Kurucz Béla

HORVÁT LAJOS

GRAFIKAI SZAKÜZLETE · BUDAPEST

VI. DÁVID UTCA 8 · TELEFON 123-09

VEZÉRKÉPVISELETEK: BETÜK: BAUERSCHE GIESSEREI · RÉZ-
LÉNIÁK: ZIEROW & MEUSCH · NYOMDAGÉPEK: A. HOGENFORST
GYORSSAJTÓK: MASCHINENFABRIK JOHANNISBERG · ELVÁLLAL
TELJES NYOMDA BERENDEZÉSEKET · ÁLLANDÓ NAGY RAKTÁR
ÚJ ÉS HASZNÁLT GÉPEKBEN, SZERELVÉNYEKBE, ANYAGBAN

Ne használjunk rongyot

gépmosásra illetőleg géptisztításra, mert abban gyakran fertőző betegségek csirái vannak, amellyel drágább mint a mosható géptörülőkendő A Budapesten létező nagyobb nyomdáknál kivétel nélkül csak gépkendőket használnak tisztító anyagul. Felvilágosítással, mintakendővel s ajánlattal mindenkor szívesen szolgál Szabó Rezső "Mercur" gépkendő-gőzmosógyár Budapest, IX, Soroksári-út 138. Telefon 54-12

BAUER

FRANKFURT A. M. ÉS BARCELONA

ALAPITVA 1837

A LEGRÉGIBB ÉS LEGSZÁLLÍTÓ- KÉPESEBB BETÜÖNTŐDE

300 MUNKÁS ÉS HIVATALNOK · LEGMAGASABB
KITÜNTETÉSEK: ÁLLAMI-ÉREM, GRAND PRIX STB

Vezérképviselő Magyarországon részére:

HORVÁT LAJOS, BUDAPEST, VI. DÁVID-UTCA 8

A világ legrégebb, leghíresebb és legnagyobb nyomdai festékgyára

Lorilleux Ch. és Társa

Iroda és raktár: Budapest IV, Ferenc József-rakpart
27. szám. Telefon 37-58 és 93-29.

Alapítva 1818. évben.
13 gyár és 60 lera-
kat az egész világon.
Az 1899. és 1900. évi
párisi világkiállításon
versenyen kívüli jury-
tag. Grand Prix: St.
Louis 1904, Lüttich
1905, Milano 1906 és
Brüsszel 1910. évben

Magyarországi gyár: BUDA-
FOKON, Budapest mellett.

Fekete és színes festékek a kő- és könyvnyomdai, könyv-
kötészeti és valamennyi grafikai szakma részére. Arany-
és ezüsfestékek. Másolófestékek. Hengeranyagok és azok
öntése. Kencék. Preparált papírok könyomdák részére.

BETÜÖNTÖDE

GENZSCH ÉS HEYSE

Hamburg • München

ajánlja egyenvonalra (Normalschriftlinie) öntött
elismert legjobb gyártmányu hatásos betűit és
diszitményeit művekhez és accidenzmunkákhoz

PÁRIS 1900: ARANY ÉREM
ST. LOUIS 1904: NAGY DIJ
BRUSSEL 1910: GRAND PRIX

Vezérképviselő Magyarország és Ausztria területén:

Kallós Ödön, Budapest VI, Vörösmarty-utca 69-71